

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 4 maj justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:28 för tisdagen den 23 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2022/23:348

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:348 Effekter av den slopade myrslätterersättningen

av Birger Lahti (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 juni 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 maj 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 4 Svar på interpellation 2022/23:333 om väntetiderna inom cancer vården

Svar på

interpellationer

Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Mikael Dahlvist har frågat mig vilka konkreta åtgärder som vidtas för att minska köerna inom cancersjukvården. Mikael Dahlvist har också frågat mig vilka åtgärder regeringen och jag avser att vidta för att minska skillnaderna i landet.

Cancervården i Sverige är, fru talman, högt rankad i internationella jämförelser, och Sverige har för närvarande en av de högsta siffrorna i EU när det gäller överlevnad i cancer. Överlevnaden fortsätter dessutom att öka när det gäller de vanligaste cancertyperna. Samtidigt krävs förbättring, och regeringen har därför under 2023 avsatt 625 miljoner kronor för att ytterligare utveckla och förbättra cancervården.

En viktig fråga i arbetet med att förbättra den svenska cancervården är att korta väntetiderna och minska ojämlikheterna. Att snabbt få diagnos och behandling har en direkt påverkan på sannolikheten för en god prognos. Att patienter får sämre förutsättningar att överleva en cancerdiagnos till följd av långa väntetider eller på grund av var i landet de bor är oacceptabelt.

Införandet av standardiserade vårdförlopp, SVF, i den svenska cancervården inleddes 2015. Syftet med SVF är att minska onödig väntan och oro hos patienterna samt att motverka ojämlikheter. För arbetet med SVF finns två nationella mål, inklusionsmålet och ledtidsmålet. Inklusionsmålet är att 70 procent av alla patienter ska undersökas i ett SVF. Ledtidsmålet är att 80 procent av dessa patienter ska utredas inom vårdförloppets utsatta tider.

Samtliga regioner uppfyllde inklusionsmålet 2022, vilket var första gången. Vi ser därmed att den långsiktiga satsningen på SVF leder till resultat. Däremot är utvecklingen under 2022 sämre när det gäller ledtidsmålet. Även om måluppfyllelsen är hög för vissa cancertyper, exempelvis akut leukemi, varierar uppfyllelsen mycket regionerna emellan och är ofta långt från 80 procent.

I överenskommelsen mellan staten och SKR om cancervården 2023 finns därför fortsatta prestationsbaserade krav på regionerna för deras arbete med SVF. Inom ramen för överenskommelsen har det också beslutats att prestationskraven ska ses över till nästa års överenskommelse i syfte att uppnå förbättring. Överenskommelsen innefattar även ett flertal andra insatser för att stärka områden med särskilda utmaningar. Exempelvis ska en handlingsplan tas fram för att stärka urologin och en nationell arbetsgrupp tillsättas för att stärka strålningsvården.

En cancerpatient möter ofta ett tiotal olika specialiteter under sin tid i sjukvården. En effektiv cancervård med korta väntetider är därför beroende av att kompetensförsörjningen är god i hela sjukvården. För att åstadkomma detta gav regeringen i januari 2023 Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med Nationella vårdkompetensrådet ta fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

Av samma anledning är tillgängligheten i cancervården också beroende av tillgängligheten i vården i stort. För att öka tillgängligheten i vården gav regeringen i februari 2023 Socialstyrelsen i uppdrag att fördela närmare 2 miljarder kronor i prestationsbaserad ersättning till regionerna för att öka antalet vårdplatser. Socialstyrelsen har även i uppdrag att ta fram ett förslag på en nationell plan för att minska bristen på disponibla vårdplatser, liksom att stödja och stärka regionernas produktions- och kapacitetsplanering. Inom ramen för överenskommelsen med SKR om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården avsätter regeringen årligen närmare 3 miljarder till regionerna för att öka tillgängligheten.

Avslutningsvis vill jag också nämna att regeringen nyligen har initierat en uppdatering av den nationella cancerstrategin. Uppdateringen kommer att ta ett helhetsgrepp om cancervården och dess bestående utmaningar, inbegripet väntetider och ojämlikheter över landet. Sverige ska ha en cancerstrategi som säkerställer att vi förblir ett föregångsland inom cancervården.

Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Acko Ankarberg Johansson!

Vi har en svår situation inom hälso- och sjukvården, med ökande väntetider och bristande tillgänglighet i hela landet. Vi har nyss gått igenom en global pandemi som naturligtvis har medfört att vården har fått koncentrera sig på att ta hand om covidsjuka patienter. Detta medför såklart i sin tur undanträngningseffekter för andra patientgrupper. Personalen har gjort fantastiska insatser men är sliten efter pandemin. Köerna till cancersjukvården är inget undantag trots att sjukvården har prioriterat att ge livsviktig vård så snabbt som möjligt under pandemin.

Fru talman! Anledningen till dagens debatt är att visa att köerna till vissa behandlingar är oacceptabelt långa. Tyvärr dör patienter i väntan på vård. Enligt sjukvården har långa väntetider i vissa fall påverkat patienters möjlighet att bli friska. Jag påstår därför att situationen är ytterst allvarlig.

En grundförutsättning för att jobba bort köer och öka tillgängligheten är att det finns resurser, vilket inte är fallet nu. I en ekonomirapport från SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, för maj månad – den är bara någon vecka gammal – kan man läsa att den ekonomiska utmaningen för Sveriges kommuner och regioner blir alltmer påtaglig. Det svåra ekonomiska läge som Sverige befinner sig i just nu, med hög inflation, stigande räntekostnader och kraftigt ökande pensionskostnader, återspeglas hos kommuner och regioner, precis som i den enskildes plånbok.

Redan i år förväntas de flesta regioner göra underskott. Detta är anmärkningsvärt, fru talman, med tanke på det historiska anslag som den förra regeringen gav, speciellt under pandemins slutskede, och de stora överskott som då fanns i Sveriges kommuner och regioner. Resultatet väntas falla med 50 miljarder i år, och för nästa år ser det ännu dystrare ut.

Vi ser redan nu att kommuner drar i handbromsen för att klara det ekonomiska läget. I förrgår rapporterades om att skolan i många kommuner i Sverige tvingas till kraftiga nedskärningar, bland annat i Göteborg. Detta kommer självklart att påverka regionerna, som ansvarar för sjukvården. Man tvingas att dra i handbromsen rejält.

Tyvärr kan jag inte se att regeringen avser att öka statsbidragen till kommunerna och regionerna. Min fråga till Acko Ankarberg Johansson är därför: Ser ministern något problem med krisen inom cancersjukvården? Det jag ser här och nu är att köerna är alldeles för långa och att alltför många får vänta.

Anf. 3 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka interpellanten Mikael Dahlqvist för en oerhört viktig fråga till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson. Jag anmälde mig till denna viktiga debatt för att ta tillfället i akt att prata om just de långa väntetiderna inom vården i Sverige och framför allt i min hemregion Skåne. Jag väljer att göra detta trots att jag vet att

sjukvårdsministern inte styr över Region Skåne utan har ett nationellt ansvar för sjukvårdspolitiken. Jag gör det dels för att sjukvårdsministerns partikollegor faktiskt i allra högsta grad är ansvariga för krisen inom sjukvården i Skåne, där de ju styr, dels för att jag upplever att det finns en stor oro bland både patienter och sjukvårdspersonal men också bland invånare i Skåne.

Fru talman! Väntetiderna inom cancervården i Skåne har inte bara bitit sig fast, utan de har också ökat. Inte ens var tredje skånsk cancerpatient får vård enligt de tidsgränser som finns. Vi vet, precis som ministern sa i sitt svar, att varje dag räknas när det kommer till dem som drabbas av cancer.

Tiotusentals skåningar har stått i vårdköen längre tid än lagen medger. Läget är faktiskt värre i Skåne än i resten av Sverige. Sjukvårdsministerns partikamrater och övriga styrande högerpolitiker i Skåne skyller detta på pandemin, och visst förde pandemin med sig en extremt hög belastning på sjukvården, även om det naturligtvis hade sett mycket värre ut om inte den socialdemokratiska ledda regeringen hade gett historiskt stora tillskott i form av statsbidrag till regionerna.

Men pandemin drabbade ju hela Sverige, inte bara Skåne. Därför kan det inte vara pandemin som är anledningen till att väntetiderna inom vården i Skåne är längre än i resten av landet.

Anledningen till att just de skånska vårdköerna är så långa är en kraftigt underfinansierad sjukvård. Den skånska sjukvården har bara i år sparkrav på närmare 3 miljarder svenska kronor. Skånes universitetssjukhus har sparbetning på 1,4 miljarder, Helsingborgs lasarett 442 miljoner och Ystads lasarett 155 miljoner. Så ser det ut på de skånska sjukhusen och vårdcentralerna.

Tidöpartierna agerar i Skåne på samma sätt som här i riket. Regeringen och Sverigedemokraterna har ju som bekant prioriterat att sänka skatterna för höginkomsttagare, och för att ha råd med det ger de mindre anslag till bland annat sjukvården. För Region Skånes del sänktes statsbidragen i år med 428 miljoner kronor. Samtidigt sitter samma Tidöpartier i Region Skåne och upprätthåller en av landets allra lägsta regionskatter och låter underskotten i sjukvården skena.

Detta, fru talman, är inte rätt prioriterat! Därför vill jag fråga sjukvårdsministern: Anser sjukvårdsministern att det var rätt prioriterat att sänka skatterna för höginkomsttagare med dubbelt så mycket som man gav i generella statsbidrag till regioner och kommuner, som ju bedriver hälso- och sjukvårdspolitik och därmed också kan påverka längden på cancervårdköerna? Och anser sjukvårdsministern att hennes partikamrater i Region Skåne gör rätt prioriteringar när de lägger sparkrav på nära 3 miljarder svenska kronor på redan extremt hårt ansatt skånsk sjukvård?

Anf. 4 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöter, för interpellationen och tillägsfrågor! Det är verkligen angeläget att vi har en cancersjukvård som ger möjlighet till tidig upptäckt, rätt diagnos och sedan rätt behandling för patienten, liksom att patienten får möjlighet till eftervård och rehabilitering – ibland har man behov av detta livslångt.

Vi har väldigt mycket mer att göra för att säkerställa tidig upptäckt. Vi har bra behandlingar redan i dag, men vi måste förstärka på rehabiliterings- sidan. Det är skälet till att vi har tagit initiativ till att revidera den nationella cancerstrategin. Det har varit ett önskemål från riksdagen under flera år, men tidigare regering har inte valt att göra det.

Grunden i strategin är bra; det är inte den som ska förändras. Det är en nationell strategi som är särskilt för cancer och som är framåtsyftande. De sakerna ligger fast. Men man behöver ständigt uppdatera och förnya utifrån nya utmaningar, nya tekniker och nya möjligheter. Det är vad regeringen har tagit initiativ till i vår.

Det som ledamöterna lyfter fram här är också bristen på resurser. Den är påtaglig just nu till följd av inflationen. Jag noterar att Socialdemokraterna inte har gett någon annan peng till sjukvård eller regioner i sin vårandringsbudget, utan de ligger på samma nivå som regeringen. Socialdemokraterna har alltså inga andra pengaförslag till stöd för regioner, kommuner eller sjukvård under innevarande år än vad regeringen har. Där står vi på samma ställe.

Det är klart att det är nödvändigt att förstärka sjukvården. Därför ger vi särskilda statsbidrag som går just till sjukvården. Jag kommer att fortsätta att kämpa för det.

Vi har ett behov av generella statsbidrag, framför allt till kommunerna, som har bred och vid verksamhet. Men vad gäller regionernas verksamhet kommer mitt fokus att vara särskilda statsbidrag som går till sjukvården, så att man kan korta köer, öka vårdkapaciteten och förstärka primärvården och många andra delar. Det är mitt fokus.

Jag är glad över att regeringen också ökade stödet till sjukvården i den budget som gäller för innevarande år. Det är nödvändigt att fortsätta det arbetet.

Något har dock hänt som är väldigt glädjande. I vecka 11 i år nådde vi en kulmen. Sedan vecka 11 gör vi lika många operationer i Sverige som vi gjorde före pandemin. Det är fantastiskt, och det beror inte på vare sig den förra regeringen eller den nuvarande. Det beror på medarbetarna i hälso- och sjukvården, som har kunnat sätta upp mål och beta av köer, så att man nu faktiskt är tillbaka på samma nivå vad gäller antalet operationer som före pandemin under motsvarande månad och vecka. Det är riktigt imponerande.

De som håller i registret säger att detta faktiskt är en skillnad som man kan berätta om, så därför gjorde jag det för någon vecka sedan. Man måste ju veta att det inte bara är ett tillfälligt hopp, utan vi befinner oss faktiskt i en förbättring. Sedan kommer sommaren, och då måste medarbetare få semester, så det kommer att bli en nedgång. Så måste det få vara. Men stort tack till alla medarbetare som faktiskt har åstadkommit denna upphämtning när det gäller operationer!

Det handlar i mycket om elektiv, planerbar vård, men det handlar också om vård till cancerpatienter. Där måste vi göra en förstärkning, så att resurserna går dit där behoven är störst och så att vi kan säkerställa att vi har kompetent personal som kan vara med och arbeta i detta.

Detta med att höja skatten då? Det var givet för vår regering att öka stödet i alla transfereringar till följd av inflation, där de räknas upp med automatik. Vi har i statsfinanserna den regeln att stöd och bidrag räknas

upp i förhållande till inflation eller om det går åt motsatt håll. Detsamma gäller skiktgränser för skatt, exempelvis.

Regeringen har inte fattat beslut om att sänka skatten för någon särskild grupp. Det som skedde var en följd av att vi både ökade stödet för dem som behöver olika transfereringar och att det också blev motsvarande procentuella höjning av skiktgränser i skattesystemet. Frågan är om Socialdemokraterna tänker höja skatten för barnmorskor och poliser inför nästa år eller hur de tänker göra.

Anf. 5 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack än en gång för svaret, statsrådet Ankarberg Johansson!

Jag delar sjukvårdsministerns uppfattning att det är bra att vi har strategiska anvisningar specifikt för cancersjukvården. Vi vet att detta med regionala centrum betyder mycket. Vi vet att en nationell strategi betyder mycket. Vi vet också att de standardiserade vårdflöppen har varit en fantastisk utveckling. Det är vi helt överens om.

Men, fru talman, det är inte detta som min interpellation handlar om. Min interpellation handlar om det läge som vi befinner oss i nu, ett läge som är akut för Sveriges kommuner och regioner. Då hjälper det inte om man skjuter till statsbidrag för att till exempel öka vårdplatserna, för de slukas av ett svart hål.

Min kollega Yasmine Bladelius nämnde ju Skåne. Jag kan också ta Värmland som exempel på hur akut läget är. Värmland är ett ganska litet län med 280 000 invånare. I år pekar prognosen på minus 700 miljoner för sjukvården i Värmland, och nästa år blir underskottet 1,3 miljarder. Vi har tre sjukhus i länet, och underskottet motsvarar hela verksamheten vid mer än ett av dem. Så allvarligt är läget, och så snabbt har det gått.

Jag vill också ännu mer framhålla vikten av hur allvarligt läget är och fylla i det som ledamoten Bladelius tog upp om Skåne. Jag har nämligen tagit del av en skrivelse från Regionsamverkan Sydsverige, där bland annat Region Skåne ingår. Den skickades nyligen till Finansdepartementet för att påvisa hur akut det ekonomiska läget är. Där skriver man: I nuvarande situation behövs det tillfällig finansiell hjälp från staten för att mildra den akuta ekonomiska krisen om inte den höga inflationen ska ge långsiktiga kvardröjande negativa effekter på regionernas förmåga att leverera hälso- och sjukvård. Vidare skriver man att det behövs ekonomiskt stöd i form av generella statsbidrag för att hantera den kortsiktiga kostnadschock – ja, så skriver man – som orsakas av den snabba prisutvecklingen.

Som jag tolkar detta, fru talman, kommer det att gå ut över vården. Det kommer naturligtvis att påverka tillgängligheten, och köerna kommer att öka.

När det gäller hur mycket pengar man prioriterar från olika partier och från regeringen kan vi konstatera att vi har lika budget när det gäller riktade statsbidrag. Det har sjukvårdsministern fullständigt rätt i. Däremot har vi fördubblat anslaget när det gäller generella välfärdspengar. Det är faktiskt drygt 6 miljarder mer än vad regeringen lade i höstas. Ni väljer att prioritera en skattesänkning för dem som har höga inkomster. Det gäller alltså den statliga skattesatsen. Detta kan justeras. Det handlar bara om politisk vilja. Det är klart att man kan justera med olika styrmekanismer.

Jag har ställt ytterligare en fråga till statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Håller du med mig om problembilden när det gäller den kommande välfärdskrisen, givet det svåra ekonomiska läge som tornar upp sig? Avser regeringen att komma med besked om huruvida man avser att förstärka statsbudgeten när det gäller regioner och kommuner?

Anf. 6 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag vet att statsrådet har ett enormt engagemang i dessa frågor. Det är väl bara det att vi ser lite olika på hur vi ska hitta lösningarna.

Jag vill berätta om min syster som arbetar inom vården. Vi pratar ofta om hennes tuffa arbetssituation, men naturligtvis inte om patienterna. Hon känner ofta: I dag var nog sista dagen. Och hon är långt ifrån ensam om att känna så.

Ska man, fru talman, komma till rätta med köerna inom vården handlar det om personalen. Det handlar om personalens arbetssituation och om fler kollegor till sjukvårdens personal. Där finns lösningen; åtminstone är detta en av de allra största delarna när det gäller att hitta lösningar på problemen.

Då kan man fråga sig hur man ska få fler kollegor till dem som arbetar inom sjukvården och hur de ska få en bättre arbetssituation. Enligt mig handlar det om hur man väljer att prioritera. Rent ekonomiskt handlar det naturligtvis om hur man väljer att lägga upp statsbudgeten och om var man väljer att lägga till exempel de generella statsbidragen. Man kanske hellre sänker skatterna för höginkomsttagare.

Men det handlar naturligtvis också om vilka förslag man väljer att lägga fram för att förbättra exempelvis arbetssituationen för sjukvårdspersonalen. Ett av de förslag som nu utreds inom Regeringskansliet gäller angiverilagen. Jag skulle vilja fråga sjukvårdsministern hur hon ser på att sjukvårdspersonal ska tvingas ange papperslösa för polisen och Migrationsverket.

Anf. 7 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöterna, för frågor och kompletteringar! När det gäller den sista frågan, om informationsansvaret, kommer det att bli en statlig utredning. Det står redan nu i Tidöavtalet att det finns omständigheter som gör att man bör undanta sektorer. Sjukvården är redan nämnd i detta.

Jag är väldigt glad över att ledamoten lyfter arbetsmiljön, för regeringen har gjort det löpande. Det är inte så att det första vi ska göra är att enbart prata om fler utbildningsplatser. Det handlar också om dem som redan arbetar i sjukvården. Det handlar om dem som faktiskt har arbetat och som har utbildning och erfarenhet men som har lämnat sektorn.

Det är 13 600 sjuksköterskor som har lämnat sektorn de senaste sex åren. De jobbar inte alls med sjukvård. Det är väldigt många sjuksköterskor, barnmorskor och distriktsläkare som går ned på deltid för att jobbet är för tungt. Man har självklart all rätt i världen att jobba deltid. Det kan finnas privata skäl. Det kan handla om jobb, familj och vad det kan vara. Men man ska inte göra det för att jobbet är för tungt, för då är det en arbetsgivarfråga. Då är det inte en tillräckligt bra arbetsmiljö för att man ska kunna jobba heltid.

Jag kan ge ett räkneexempel. Om alla sjuksköterskor som i dag jobbar deltid skulle gå upp till heltid skulle vi ha 8 000 fler heltidstjänster när det gäller sjuksköterskor. Det är en fantastisk siffra. Här har varenda arbetsgivare en möjlighet att göra förändringar och förbättringar i arbetsmiljön. Dessa personer är redan utbildade och har erfarenhet. Några av dem kanske vill gå upp till heltid – då kommer pensionen att förbättras. Men då måste arbetsmiljön bli bättre. Kanske vill en del som tidigare har arbetat i sektorn återkomma till den, men då måste det finnas en tillit till att det har blivit förändringar och att det har blivit bättre. Annars återvänder de inte.

Därför tog jag som minister initiativ och kallade Sveriges Kommuner och Regioner och dåvarande ordföranden i hälso- och sjukvårdsdelegationen till ett möte i våras tillsammans med alla fackliga företrädare. Nu har vi fått en ny hälso- och sjukvårdsdelegation på SKR, och jag har kontaktat nuvarande ordföranden där. Vi kommer att ha ett uppföljande möte, förmodligen efter sommaren. Vi måste nämligen kunna redovisa konkreta förändringar för medarbetarna när det gäller arbetsmiljön. Det är det enda sättet att behålla dem i hälso- och sjukvården eller att få tillbaka dem som redan är erfarna och kunniga.

Vi ska förstås också se till att vi har tillräckligt med utbildningsplatser och att yrket är attraktivt för de unga som vill söka sig till det.

När det gäller statsbidrag, som ledamoten Dahlqvist gärna lyfter, är skillnaden mellan regeringen och Socialdemokraterna väldigt liten. Inte en krona lade Socialdemokraterna till sjukvården, kommunerna eller regionerna i vårändringsbudgeten, utan man gjorde samma bedömning som regeringen gjorde. Vi måste ha en återhållsam vårändringsbudget. Inflationen är nämligen det som drabbar hushållen allra hårdast, vartenda hushåll. Den gör hushåll fattiga. Vi måste motverka inflationen på alla sätt vi kan, så att man får tillbaka köpkraften och så att lönen får det köputrymme som ska finnas.

Både Socialdemokraterna och regeringen bedömde att vi behövde en återhållsam budget, så där har vi ingen skillnad.

Ledamoten lyfter då i stället höstens budget, som gäller för innevarande år. Där lade Socialdemokraterna 6 miljarder mer till kommuner och regioner, men det är inte 6 miljarder till sjukvården. I praktiken innebär det ungefär 1,4–1,5 miljarder till sjukvården. Ni gjorde nämligen också en neddragning på 200 miljoner under kontot folkhälsa och sjukvård. Den del som är kvar till sjukvården är ungefär 1,4–1,5 miljarder.

Det är säkert väsentliga pengar, och där kommer vi att återkomma från regeringens sida i höst när vi lägger fram en ny budget. Men detta är inte den stora skillnaden mellan att det går bra och att det går dåligt. Jag tror att man ska vara försiktig när man låtsas som att man har gett mycket nya pengar när man inte har gjort det.

Vi har ett gemensamt ansvar för att se till att sjukvården har den finansiering som krävs. Och där kommer både regeringen och, föreställer jag mig, Socialdemokraterna att återkomma när det gäller höstens budget och se till att sjukvården får de resurser den behöver. Men vi måste jobba med arbetsmiljön varje dag, för den är helt avgörande för sjukvårdens framtid.

Anf. 8 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack, ännu en gång. Acko Ankarberg Johansson, för ditt svar! Jag vet att sjukvårdsministern har ett stort engagemang i frågan. Vi har kamperat ihop tidigare i socialutskottet i många år, så jag tvivlar inte på engagemanget. Vi har väl lite olika syn på hur vi ska nå målet.

Jag nämnde i mitt första anförande att personalen är sliten efter pandemin, fru talman. Det är klart att det återspeglar sig i en fortsatt tuff arbetsmiljö. Där tycker vi lika. Och det är klart att det finns en hel del att göra inom hälso- och sjukvården när det gäller styrning och ledningsfrågor. Det handlar inte alltid bara om ekonomiska resurser. Det håller jag med om. Det handlar också om styrning och ledning. Det kanske också handlar lite grann om hur man fördelar administrativ och patientnära vård.

Det handlar om att kunna uppnå ett bra schema, fru talman. Nu riskerar vi stora varsel inom hälso- och sjukvården, och då kan det bli färre medarbetare. Det är klart att färre medarbetare inte kommer att medföra en minskad arbetsbörda för de befintliga medarbetarna. Om vi ska få tillbaka alla medarbetare som tyvärr har lämnat vården handlar det bland annat om att höja statusen. Då måste vi se till, precis som när det gäller äldreomsorgen, att man får skälig lön, bra arbetsmiljö och bra villkor. Därför är generella statsbidrag viktiga.

Avslutningsvis, fru talman: När det gäller fördelningen av pengar till det generella systemet är det klart att den förra socialdemokratiska regeringen annonserade en högre summa. Men skillnaden är också att vi är beredda att ompröva, speciellt nu när vi ser hur den ekonomiska utvecklingen ser ut.

Anf. 9 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack än en gång, ledamoten! Det är ett angeläget ämne, och jag ser ingen skillnad mellan regeringen och Socialdemokraterna i ambitionen för cancervården eller vad som behöver göras framåt. Jag ser fram emot att utveckla samarbetet i hur vi utvecklar cancerstrategin och det arbetet.

Det finns skillnader i hur mycket pengar vi har gett, men det är inga stora skillnader. Vi kommer båda att återkomma i höstens budget: Socialdemokraterna återkom inte i vårändringsbudgeten utan kommer, ungefär som regeringen, att återkomma i höst. Vi måste först kämpa ned inflationen och sedan säkra stödet för alla välfärdsverksamheter, utöver de pengar vi redan har gett för innevarande år.

Varje region har just nu en väldigt tuff situation att lägga en budget vare sig man gör det redan nu till junisammanträdet eller om man väntar till november. Det finns för- och nackdelar med båda. Risken är att man går fram med en för hård budget nu och i praktiken låter som om man gör besparingar två gånger. Väntar man och tar budgetbeslutet i november kan det bli svårt att få effekt i januari. Det är alltså inget lätt vägval som regionerna står inför just nu.

Jag har noterat att någon region faktiskt lägger en underfinansierad budget just för att de har haft överskott. De särskilda statsbidragen som gick till sjukvården två år under pandemin kunde man ju inte använda, eftersom de var tillfälliga. De lades på hög, för man visste inte hur tillfälliga pengar kunde användas.

Några regioner har nu alltså valt att hantera det genom att underfinansiera budgeten, och jag tror att det är ett klokt vägval att göra så just nu när man har en tillfällig situation.

Jag ser också glädjande nog några regioner som just satsar på personalen och arbetsmiljöfrågorna i sina budgetförslag. Jag noterar att Region Kronoberg häromdagen presenterade ett rejält paket med åtgärder för medarbetarna.

Detta skulle jag vilja se mer av. Jag förstår att paketen kommer att vara lite olika beroende på region och behov. Men det är precis det där man behöver fokusera på: medarbetarpaket som fokuserar på arbetsmiljön och att se till att man stärker det vårdnära arbetet. Vi behöver minska ned på det som inte är vårdnära arbete, vilket till ganska stor del kan vara administration.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2022/23:338 om användning av PKU-registret vid grov brottslighet

Anf. 10 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Pontus Andersson har frågat justitieministern om han är beredd att genom ny lagstiftning möjliggöra för användning av PKU-registret vid grov brottslighet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Frågan om de brottsbekämpande myndigheterna ska ha möjlighet att använda sig av PKU-registret för sin verksamhet har uppkommit och analyserats vid flera tillfällen. Jag vill därför ta detta tillfälle i akt att tydligt klargöra att PKU-registret inte är ett dna-register. De prov som tas analyseras inte för dna, och det förs därför inte heller in uppgifter om enskilda individers dna i registret. Av detta följer att det saknas praktiska förutsättningar att använda PKU-registret på det sätt som Pontus Andersson efterfrågar.

De prov som tas sparas i PKU-biobanken i syfte att säkerställa goda möjligheter att ge adekvat vård längre fram. Det kan handla om att sjukvården behöver jämföra nytagna prov med dessa äldre prov. Det kan också handla om att undersöka prov från ett barn som har avlidit för att undersöka om dess syskon lider av samma sjukdom. Utöver detta kan proverna, efter att etikgodkännande har erhållits, användas för forskning.

En ny biobankslag träder i kraft i sommar, den 1 juli 2023. Av lagen framgår att användning av biobanksprover för brottsbekämpning inte är ett tillåtet ändamål. Högsta domstolen har 2018 slagit fast att prover i en biobank i normalfallet inte kan lämnas ut för brottsbekämpande ändamål enligt rättegångsbalkens bestämmelser om beslag.

En ordning där prov som sparats för vårdändamål också skulle kunna användas för brottsbekämpning riskerar att medföra att ett flertal personer återkallar sitt samtycke till att proverna sparas. Detta skulle försämra möjligheterna att ge dessa individer bästa tänkbara vård samt försämra förutsättningarna för biobankernas roll i forskningen.

Precis som Pontus Andersson nämner användes PKU-registret efter mordet på Anna Lindh år 2003. Denna användning föregicks dock inte av någon domstolsprövning. I efterhand riktade Socialstyrelsen kritik mot sjukvården, som hade lämnat ut proven utan att begära sådan prövning. Även i den kritik som Riksdagens ombudsmän, JO, riktade mot den åklagare som hade beslutat i ärendet gjordes bedömningen att frågan om utlämnande borde ha prövats i domstol.

I detta sammanhang kan nämnas att jag och regeringen tar frågan om brottsbekämpning på största allvar. Det är viktigt att de register som används i brottsbekämpande syfte är ändamålsenliga och kan användas på ett effektivt sätt. Det är då fråga om register med andra syften än PKU-registret och som kan användas utan risker för hälso- och sjukvården. Biometriutredningen, som ska redovisa sitt uppdrag senast den 20 juni detta år, ser över förutsättningarna för att använda biometri som verktyg i brottsbekämpningen. Syftet är att fler personer som misstänks för brott ska kunna identifieras med hjälp av fingeravtryck, dna, ansiktsbilder eller liknande information om individuella kännetecken. Uppdraget gäller de rättsliga möjligheterna att samla in, lagra och använda sådan information. Utredningens direktiv har tagits fram utifrån de behov som Polismyndigheten har lyft i en framställning till regeringen.

Sammanfattningsvis har regeringen inga planer på att i nuläget ändra rättsläget i den efterfrågade riktningen, bland annat eftersom det inte skulle ha den effekt som Pontus Andersson är ute efter.

Anf. 11 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Interpellationen ställdes först till justitieminister Gunnar Strömmer, men jag tackar sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson för att hon svarar på denna interpellation, som mycket riktigt faller under hennes ansvarsområde.

PKU-registret är ju en biobank vid Karolinska institutet, där blodprover för barn födda 1975 eller senare förvaras. Det ska tilläggas att även vissa som är födda i slutet av 1974 ingår. Blodproverna förvaras för vård och behandling, för metodutveckling samt i forskningssyfte. Det så kallade PKU-provet tas på alla nyfödda barn för att diagnostisera ett antal medfödda sjukdomar för vilka det är viktigt att tidigt starta behandling.

Frågan om PKU-registrets användning i andra syften än de tidigare nämnda aktualiserades som sagt år 2003 när Sveriges utrikesminister Anna Lindh mördades på NK i Stockholm. Då valde polisen, i brottsbekämpande syfte, för första och hittills enda gången att använda sig av PKU-registret i syfte att ta fram en dna-profil och därmed matcha det med den senare dömda mördaren Mijailo Mijailović. Det gick fort, ökade bevisbördan och höjde rättssäkerheten.

Min uppfattning är att det hade förenklat brottsbekämpande myndigheters arbete avsevärt om det vore regel snarare än exceptionella undantag att man använde sig av PKU-registret vid grov brottslighet såsom mord, våldtäkt eller liknande grov brottslighet mot person. På så sätt hade man både ökat rättssäkerheten och minskat arbetsbördan för brottsbekämpande myndigheter.

Om den misstänkte är född i Sverige 1975 eller senare och personens dna matchar med PKU-registret skulle det stärka misstankegraden avse-

värt. En komplettering till det redan befintliga registret skulle kunna göras som ett krav för att en utlänning ska få uppehållstillstånd i Sverige, vilket är en fråga som omnämns i Tidöavtalet. På sidan 31 i Tidöavtalet står det nämligen att man ska ”utreda och föreslå författningsändringar som innebär att biometriska uppgifter som DNA-uppgifter om tredjelsmedborgare som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige i högre utsträckning än i dag ska samlas in och sparas i sökbara register. Den nedre åldersgränsen för inhämtning av biometriska data ska sänkas.”

Vid en förändring av PKU-registrets huvudsakliga användningsområden måste en viss integritetsaspekt vägas in, men min uppfattning är att möjligheten att matcha misstänkta personers dna med PKU-registret och på så sätt påskynda uppklaringsstakten och därmed öka rättssäkerheten och möjligheten för brottsoffer att få upprättelse väger tyngre.

I sitt svar nämner ministern Biometriutredningen, som ska redovisa sitt uppdrag senast den 20 juni 2023. Utredningen ser över förutsättningarna för att använda biometri som ett verktyg i brottsbekämpningen. Både jag och ministern ser fram emot utredningens slutsatser, men ministern anser inte att användandet av just PKU-registret i brottsbekämpande syfte skulle ha den effekt som jag efterfrågar, trots att det fungerade när det användes för 20 år sedan.

Till skillnad från en helt ny biobank, vilket jag också är en förespråkare av, är PKU-registret komplett med samtliga som har fötts i Sverige sedan nästan 50 år. Ser ministern någon som helst potential att likt för 20 år sedan använda sig av detta i brottsbekämpande syfte, eller ser man att det vore helt meningslöst?

Anf. 12 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Precis som jag sa är det inte aktuellt att använda PKU-registret för brottsutredningsändamål, utan det är till för sjukvårdsändamål. Det bekräftades av den här församlingen i riksdagen när vi behandlade biobankslagen, som nu gäller från den 1 juli. Riksdagen har inte heller föreslagit någon ändrad användning, utan den ligger fast. Det var alltså ett förslag från regeringens sida, och alldeles nyligen prövade riksdagen frågan – och beslutet ligger fast.

Däremot kommer regeringen att arbeta med exakt det som står i Tidöavtalet och som kommer att tas upp av Biometriutredningen. Jag ser fram emot att återkomma till utredningens förslag.

PKU-registret kan inte användas för att söka på dna. Det funkar inte så. Det som fungerade och var speciellt för händelsen 2003 är tyvärr inte användbart för de frågor som ledamoten tar upp. Däremot måste vi hitta sätt att ta fram sådant som kan underlätta polisens arbete, och vi hoppas att Biometriutredningen, precis som ledamoten sa, kommer med goda förslag så att vi kan hitta vägar att genomföra det regeringen vill. Men det blir inte PKU-registret.

Anf. 13 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Under en valrörelse görs många utspel. För ett par dagar sedan blev jag varse ett utspel från just Kristdemokraterna i valrörelsen. För mindre än

ett år sedan sa Acko Ankarberg Johanssons ministerkollega Andreas Carlson, som då var rättspolitisk talesperson: Sverige befinner sig i ett mycket allvarligt läge, och hela tiden slås nya mörka rekord i antal dödsskjutningar. Utredningar läggs på hög. Vi anser att nyttan av att polisen och rättsväsendet får använda dna-register i brottsbekämpning överträffar de risker som finns. Med PKU-registret till förfogande blir det ett kraftfullt verktyg för polisen och rättsväsendet att bekämpa brott.

Jag instämmer i det som Andreas Carlson sa inför valet. Kristdemokraterna – Andreas Carlson – menade uppenbarligen att det skulle fungera på samma sätt som vid exempelvis mordet på Anna Lindh, det vill säga att ta fram en dna-profil och matcha denna mot en misstänkt mördare eller våldtäktsman. Min uppfattning är att det är behövligt och skulle ha avsedd verkan.

Låt mig vara tydlig. Jag såg inte någonting om det här utspelet förrän jag skickade in interpellationen, som var ställd till Gunnar Strömmer. Det var först när sjukvårdsministern fick frågan som jag såg att Kristdemokraterna gjort ett utspel i frågan för drygt ett år sedan. Det här kan ha varit en fråga som såväl Kristdemokraterna som Sverigedemokraterna har lyft upp i regeringsförhandlingarna men som inte har nått majoritet där, och därför kan ministern och Kristdemokraterna av den anledningen inte driva frågorna. Jag har också full respekt för de skäl som ministern har fört fram, även om jag inte håller med i sak.

Sverigedemokraterna är en del av Tidöavtalet, men vi står utanför regeringen. Vi har därför mandat att driva andra frågor som vi anser vara viktiga, och det är just därför jag har valt att lyfta upp frågan om PKU-registret vid grov brottslighet.

I sitt inledningsanförande lyfte ministern fram Biometriutredningen, som ska se över förutsättningarna för att använda biometri som verktyg i brottsbekämpningen. Syftet är att fler personer som misstänks för brott ska kunna identifieras av fingeravtryck, dna, ansiktsbilder eller liknande information om individuella kännetecken. Utdraget gäller de rättsliga möjligheterna att samla in, lagra och använda sig av den informationen.

Anser ministern att ett sådant sökbart register hade varit ändamålsenligt i brottsbekämpande syfte?

Anf. 14 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för kompletterande frågor.

Till att börja med vill jag säga att det alltid är så att när det pågår en utredning får ett statsråd inte uttala sig om resultatet. Det kan jag tyvärr inte göra om den här utredningen heller, och det är lite jobbigt. När man väl fått tillsätta utredningar, som jag har fått på mina områden, får man inte säga något förrän de är färdiga och man har sett remissvaren. Men det tillhör spelets regler. Däremot är ledamöter fria att ha åsikter om vad de vill att en utredning ska landa i. Regeringen måste dock när en fråga har lämnats över till en utredning invänta svaret, skicka det på remiss, sedan sammanställa och göra en gemensam bedömning.

Statsrådet Carlsons uppfattning är densamma som den som framgår av regeringens svar som jag har lämnat i dag. PKU-registret fungerar inte för dna-sökning. Det är fakta. Därför kan man inte göra de saker ledamoten önskar på det viset. Däremot vill vi åstadkomma samma effekt, och jag

hoppas att Biometriutredningen kan bidra till underlag för vad som kan göras framåt. Det får vi återkomma till gemensamt.

Anf. 15 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Även om vi inte verkar vara överens om just vilka möjligheter som finns med PKU-registret i brottsbekämpande syfte känns det bra att både ministern och jag ser fördelarna med att använda sig av ett utvidgat biometriregister i brottsbekämpande syfte.

För min del och för Tidöpartierna i justitieutskottet känns det bra att ministern lever upp till de skrivningar om biometriska uppgifter som omnämns av Tidöavtalet. Jag har därför inte för avsikt att förlänga debatten mer än så.

Jag kan avsluta med att nämna att för en person som länge har varit engagerad i frågor kopplade till brottsbekämpning känns det bra att mitt parti och regeringen genom Tidöavtalet är överens om en mängd åtgärder som kommer att göra Sverige till ett tryggare land. Det handlar inte bara om frågor om biometriska uppgifter, vilka är viktiga i brottsbekämpande syfte, utan det handlar också om frågor om strängare straff, fler poliser, fler anstaltsplatser och utvisningar av kriminella, med mera. Men det är en annan diskussion.

Jag tackar ministern för debatten och väntar med spänning på svaret från Biometriutredningen.

Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågorna.

Jag hoppas att vi gemensamt har bidragit till att reda ut en del frågetecken som kan finnas i dessa frågor.

Det finns två helt avgörande saker. En sak är att regeringen och samarbetspartiet Sverigedemokraterna lyckas med brottsbekämpningen. Det finns så mycket att göra. Det är ett eftersatt område, och det innebär att många barn växer upp i dag i ett område där föräldra inte vågar skicka ut dem på gården därför att det kan komma en förfluren kula som kan skada barnen. Det är en situation som vi inte trodde att någon skulle behöva fundera över. Vi tänkte att det var väl de där som brukar bråka med varandra, men nej, i dag händer detta på många håll. Helt oskyldiga drabbas, inte bara de två som brukar bråka.

Det är oerhört allvarligt för hela samhället att brottsligheten är så hög, och det påverkar vanliga människors liv och vardag. Det är därför nödvändigt att vi lyckas hantera frågan så att barn och unga får en tryggare uppväxt – men även att vuxna får det tryggare.

Den andra saken är att vi ska använda ändamålsenliga verktyg, men PKU-registret är inte ändamålsenligt i den delen. Vi måste hitta andra sätt som är ändamålsenliga och som ger polisen de verktyg de behöver för att lyckas i sitt arbete.

Jag hoppas att vi med gemensamma krafter hittar rätt verktyg så att polisen kan fortsätta sitt viktiga arbete.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 17 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Åsa Eriksson har frågat finansministern vilka åtgärder ministern, inom sitt ansvarsområde, kan tänka sig att vidta för att stärka kommunernas ekonomi. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sverige befinner sig i ett läge där hushållens, företagens och kommunsektorns ekonomi pressas hårt. I en normal lågkonjunktur när inflationen sjunker hade en naturlig stabiliseringspolitisk åtgärd för regeringen varit en expansiv finanspolitik för att öka efterfrågan i ekonomin. Nu har vi ett helt annat läge med en vikande konjunktur och en skyhög inflation. En alltför expansiv finanspolitik riskerar att öka inflationen och försvåra för kommunsektorn och andra delar av samhället. Därför är det viktigt att inte öka efterfrågan för mycket i ekonomin genom en för expansiv finanspolitik.

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en prioriterad uppgift för regeringen. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den höga inflationen är inriktningen på budgeten för 2023 svagt åtstramande. I budgeten satsas cirka en tredjedel av det totala reformutrymmet på kommunsektorn. Det generella statsbidraget höjs permanent med 6 miljarder kronor från och med i år. Vidare avsätts omkring 6 miljarder kronor i riktade statsbidrag, bland annat 3 ½ miljarder kronor till vård och omsorg, däribland förstärkt vård, ökad vårdkapacitet och stärkt civilt försvar samt 1,5 miljarder kronor till skolan.

Jag är medveten om att kommuner och regioner trots de medel som nu tillförs står inför en ekonomiskt utmanande period. Det kommer att behövas en kombination av åtgärder för att värna och stärka välfärden. Mer pengar kommer inte att lösa alla problem som kommunsektorn står inför. Kommuner och regioner behöver fortsätta arbeta innovativt och utveckla verksamheten efter nya förutsättningar, bland annat genom att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Staten har ett ansvar för att ge bästa möjliga förutsättningar för detta.

Regeringen följer utvecklingen i kommuner och regioner noga och kommer att återkomma i budgetpropositionen för 2024 med en bedömning av behovet av förstärkningar av resurserna till kommunsektorn för 2024 och framåt.

Anf. 18 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Eftersom jag är positivt lagd väljer jag att glädjas åt att statsrådet säger sig vara medveten om att kommuner och regioner står inför en ekonomiskt utmanande period. Det tror jag att alla som är aktiva i kommunpolitiken eller regionpolitiken känner.

Men min fråga till finansministern var ju vilka åtgärder hon och regeringen kan tänka sig att vidta för att stärka kommunernas ekonomi. Civilministern väljer tyvärr att inte svara på den frågan över huvud taget.

Fru talman! I stället säger civilministern att kommuner och regioner behöver ”arbeta innovativt och utveckla verksamheten efter nya förutsättningar, bland annat genom att ta till vara digitaliseringens möjligheter”. Ja, så långt är vi överens. Vi behöver verkligen digitalisera allt som med

fördel går att digitalisera, och det ska effektiviseras. Men att möta kunskapsstörstande barn i förskolan eller att lugna en förvirrad dement på ett boende eller att försöka motivera en ung person med psykisk ohälsa att fortsätta kämpa i skolan, det kräver kunnig och utbildad personal.

Med den SD-styrda regeringens politik försämrar ni möjligheterna till utveckling och smarta lösningar eftersom verksamheterna nu måste fokusera på att i stället säga upp folk när pengarna inte räcker.

Fru talman! Konjunkturinstitutet har beräknat att statsbidragen till kommunerna skulle behöva öka med 24 miljarder per år fram till år 2040 för att kommunallagens krav på en budget i balans ska kunna uppfyllas. Trots det väljer den sverigedemokratstyrda regeringen att sänka skatten för höginkomsttagare som civilministern och jag själv i stället för att satsa på välfärden i årets budget.

Fru talman! Trots att kommunministern inte precis har gjort sig känd för att besöka många kommuner kan statsrådet inte ha missat skriet från desperata kommunalråd. I en debattartikel i Aftonbladet nyligen, undertecknad av samtliga kommunstyrelseordförande i Dalarna, det vill säga ett brett spektrum av partier från vänster till höger, kräver de ett ökat stöd från staten för att inte tvingas göra nedskärningar i den redan hårt pressade välfärden.

Ändå valde regeringen att inte vidta nödvändiga åtgärder i vårändringsbudgeten. Inte heller ger man de efterlängtade besked och den långsiktighet som kommunerna behöver för att kunna planera sin verksamhet. Det här gäller kommunalråd av alla partifärger. Alla efterlyser konkreta svar så att de kan göra en långsiktig planering.

Fru talman! De generella statsbidragen i regeringens budget är på samma nivå som förra året, trots att priser och löner i kommuner och regioner har ökat med mer än 7 procent. Om staten skulle stå för samma andel av välfärdsåtagandet i år som staten gjorde förra året, när vi hade en socialdemokratiskt ledd regering, skulle statsbidragen öka med drygt 11 miljarder.

Fru talman! Jag vill gärna höra statsrådet svara på varför han anser att inflationskompenserande statsbidrag till kommunerna så att de slipper säga upp folk i den redan hårt pressade välfärden skulle vara ”expansiv finanspolitik” när stora skattesänkningar till oss höginkomsttagare uppenbarligen inte bedöms vara det.

(Applåder)

Anf. 19 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att den uppgift som statsrådet har fått att sköta är en minst sagt grannlaga sådan, särskilt då han ska ta hand om kommunsektorns utmaningar på både kort och lång sikt utan att ha fått ansvar för plånboken. Det var en av anledningarna till att ledamoten Eriksson ställde interpellationen till finansministern. Regeringen har valt att skicka ansvarigt statsråd för kommunfrågorna, och att hantera dem utan plånbok är en om inte omöjlig så mycket svår uppgift. Och statsrådet får ta ansvar också för regeringens och finansministerns svar.

Det är naturligtvis så som statsrådet säger i sitt svar på interpellationen att det kommer att krävas långsiktiga åtgärder för att kommunerna ska klara av sina långsiktiga åtaganden. Ska kommunsektorn vara robust finansierat, personellt och kompetensmässigt kommer det att krävas struktu-

rella åtgärder. Men det löser inte de utmaningar som kommunsektorn har på kort sikt.

Kommunsektorn har nästan som en man eller en kvinna meddelat att det ekonomiska läget är mycket akut. Om Sveriges regering inte väljer att göra något och skjuta till ytterligare medel kommer det att få stora och omfattande konsekvenser för välfärden.

Jag noterar att regeringen, precis som sagts tidigare i debatten, i stället väljer att låta stora skattesänkningar gå före satsningar på välfärden. Man skulle kunna få intrycket att regeringen väljer att utnyttja den pågående krisen för att svälta välfärden i kommun- och regionsektorn.

I interpellationssvaret säger man att man inte kan skjuta till ytterligare resurser till kommunerna och regionerna med argumentet att det skulle spä på inflationen. Det känns som ett mycket konstruerat argument, för det kan inte vara så att det är välfärden som ska bära ansvaret för inflationsbekämpningen. Det finns andra politiska förslag än det som regeringen nu väljer att genomföra för att bekämpa inflationen.

Dessutom är det ju så att Konjunkturinstitutet i den rapport man presenterade i december som mäter finanspolitiska effekter på inflationen visar att satsningar på välfärden och att rädda kommun- och regionsektorn skulle innebära tiondelsförändringar av inflationen. Den offentliga konsumtionen skulle öka med ungefär 0,2–0,3 procent i inflation. Inflationspåverkan i offentliga investeringar skulle vara ungefär 0,1–0,2 procent – detta i ett läge då vi har en inflation på 10 procent.

Nej, statsrådet, det argumentet håller inte. Vill man inte bara rädda kommunsektorn på lång sikt utan också ta ansvar för välfärden på kort sikt måste man också vara beredd att skjuta till de ekonomiska resurser som krävs för att inte våra äldre, barn i barnomsorgen och barn och ungdomar i skolan ska betala priset för den inflationsbekämpning som regeringen nu har slagit in på.

Det är inte anständigt, tycker jag, att föreslå att inflationsskydda höginkomsttagares inkomster, vilket kostar statskassan 13 miljarder kronor, och samtidigt vända bort blicken när Sveriges kommuner och regioner går på knäna, skapa risk för uppsägningar av personal och svälta ut den generella och allmänna välfärden.

(Applåder)

Anf. 20 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag är väldigt stolt över den välfärdsmodell som vi har i Sverige. Den är grunden för att vi ska ha en bra skola, en god äldreomsorg och en bra hälso- och sjukvård. Jag vill fortsätta vara stolt över den, inte för min egen skull utan för att den verkligen är viktig för våra nära och kära.

Men nu är välfärden hotad. Det tycker inte bara vi, utan precis som Åsa Eriksson sa vittnar många om att det är kris i ett stort antal kommuner och regioner. Det kanske inte är det i alla än, för en del kommuner har lite bättre förutsättningar eftersom vi har ett ojämnt läge i Sverige. Många har det dock väldigt tufft och budgeterar redan med underskott.

I dagens tidning säger Helén Eliasson, gruppledare i Västra Götaland, att en stor utmaning i hanteringen av ekonomin är avsaknaden av regeringsbesked om statsbidragens nivå för 2024 och att denna avsaknad av besked innebär ökad risk för att omfattande åtgärder behöver göras, såsom

nedskärningar och varsel, för att få ned kostnaderna och att regionen sedan eventuellt får tillskott i efterhand.

Kommuner och regioner oroar sig, och det är precis det Åsa Eriksson har skrivit om i sin viktiga interpellation. Det handlar om att få besked så att de kan veta hur mycket de måste dra ned.

En del kämpar som sagt redan i år, och det kommer inte att bli enklare och bättre nästa år. Vården står redan inför stora utmaningar. Efter pandemin har det varit tufft för många regioner, och det blir inte lättare när de nu saknar resurser. Det råder brist på personal. Många kommuner och regioner behöver göra stora insatser för att få kompetent personal, och det kostar pengar. För att kunna klara av välfärden nu i och i framtiden behövs pengar, och de saknas nu, vilket försvårar att hitta personal framöver.

Förutom otillräckliga resurser i statsbudgeten kämpar kommuner och regioner liksom många andra i Sverige med höga elpriser, högre räntor och höjda hyror för lokaler. Som föregående talare sagt kompenserar regeringen höginkomsttagarna för inflationen men inte dem med sämre förutsättningar, såsom fattiga hushåll. Inte heller kompenserar man alla kommuner och regioner. Jag förstår det inte.

Det var länge sedan kommunerna hade ett så svagt resultat som nu. Det är 48 kommuner som budgeterar för underskott. Vi ser inte slutresultatet än och vet inte hur det kommer att bli, men redan nu budgeterar de alltså för underskott. Bland regionerna är det 17 av 21 som budgeterar för underskott.

Fru talman! Jag är orolig. Vi behöver få ett besked nu, och jag hoppas att vi får det av statsrådet här i dag. Det behövs nu och för framtiden eftersom vår viktiga välfärd är hotad.

(Applåder)

Anf. 21 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Det var många inlägg, och jag kommer tyvärr inte att hinna kommentera allt.

Låt mig dock börja med att rätta Åsa Eriksson. Regeringen är inte SD-styrd. Jag vill få detta sagt eftersom ett sådant påstående ger falsk information till dem som följer debatten, vilket är allvarligt. Regeringen består av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Den har ett samarbete med Sverigedemokraterna inom ett antal områden för att få parlamentariskt stöd, men den är inte SD-styrd.

Vidare sades det att jag inte är känd för att ha besökt särskilt många kommuner. Det tycker jag är fräckt. Jag har under mitt dryga halvår som civilminister besökt 16 av totalt 21 länsstyrelser. På dessa resor kommer kommunrepresentanter till de möten jag har med landshövdingen, och på många ställen har samtliga kommunföreträdare kommit. Senast i måndags var jag i Jönköping, och då kom företrädare för 8 av 13 kommuner. Jag har alltså träffat väldigt många kommun- och regionföreträdare.

Inflationsbekämpning är kanske den viktigaste politiska åtgärden för att rädda och säkra kommunernas ekonomi. Högre inflation är just nu det största hotet mot kommunsektorns ekonomi. Varje tiondel som räntan höjs innebär miljardutgifter för kommunsektorn, så det viktigaste vi kan göra är att hålla nere inflationen och få sänkt ränta så snabbt som möjligt. Det är den viktigaste politiken för att säkra kommunernas ekonomi och därmed välfärden.

Vi vet att kommunsektorn har nästan 50 miljarder kronor i upparbetade överskott i resultatutjämningsreserver, och många kommuner väljer nu att använda dessa. Ni skakar på huvudet, men det är så det är. Av 290 kommuner har 204 upparbetade resultatutjämningsreserver på totalt nästan 50 miljarder. Det är en klok förvaltarskapspolitik av kommunerna att bygga upp sådana för att inte vara helt beroende av att regering och riksdag höjer statsbidragen varje gång ekonomin sviktar.

Åsa Eriksson klagade på att jag inte svarade på frågan i interpellationen om vad jag är beredd att göra inom mitt ansvarsområde. Inom mitt ansvarsområde ligger de generella statsbidragen till kommunsektorn, så det jag är beredd att göra är givetvis att justera dessa uppåt. Det har regeringen gjort i år med 6 miljarder kronor i generellt stöd och ytterligare 6–7 miljarder i riktade stöd. En tredjedel av reformutrymmet gick till kommunsektorn. I vårpropositionen sa vi att vi ska återkomma med en samlad bedömning, och att vi är beredda att återkomma med ytterligare höjda statsbidrag 2024. Vilken nivå det läggs på återkommer vi till i höstbudgeten. Besked kommer alltså.

Socialdemokraterna har dock inte gett något besked om bidragen till kommunsektorn i sin skuggbudget. Det ges inga besked om vilken nivå Socialdemokraterna skulle ha lagt statsbidragen på om de hade suttit i regering. Det talas om inflationskompenserande statsbidrag, något Socialdemokraterna aldrig haft när de suttit i regeringsställning. Är det en ny politik att lova inflationskompenserande statsbidrag? Det har ju aldrig hörts här innan.

Min talartid är slut, så jag får återkomma i med fler kommentarer i nästa inlägg.

Anf. 22 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Låt mig börja med att kommentera det statsrådet säger om att inte vara SD-styrd. Statsrådet vet nog att Socialdemokraterna har fler mandat i Sveriges riksdag än vad de tre regeringspartierna har tillsammans. Med andra ord är regeringen styrd av Sverigedemokraterna, för annars skulle regeringen inte få igenom något här i kammaren. Men det var inte därför jag ställde denna interpellation, egentligen till finansministern.

Hur som helst hör jag fortfarande inget konkret från civilministern om vad han tänker göra. Det är välkommet med besked i höstbudgeten, men samtliga kommunalråd har efterlyst besked tidigare så att de kan planera ekonomin och veta om de ska säga upp personal redan nu eller försöka övervintra.

Det där om inflationsbekämpning när det gäller just kommunsektorn och välfärden låter som en dålig undanflykt för att slippa satsa på kommunerna, för precis som ledamoten Karlsson redogjorde för finns det beräkningar som visar att det inte skulle bidra till inflationen.

Fru talman! För några dagar sedan fick jag ett mejl från kommunstyrelsens ordförande i Sala, Amanda Lindblad. Hon är precis som många andra kommunalråd väldigt bekymrad över hur de ska lyckas höja kunskapsresultaten i skolan, vilket är nödvändigt, och kunna utbilda kunnigt folk inom äldreomsorgen när inflationen äter upp hela utvecklingsutrymme och mer därtill. Hon pekar också på ett annat problem än själva nivån på statsbidragen, nämligen ryckigheten och den osäkerhet om vad som kommer att gälla kommande år.

Fru talman! Jag vill citera ur hennes mejl: Det handlar främst om långsiktig hållbarhet i vår planering, till exempel Äldreomsorgslyftet som nu tas bort, trots att det varit väldigt bra och viktigt för kompetensförsörjningen, och dessutom tas bort vid helt fel tidpunkt. Vi behöver göra stora insatser på området för att klara den demografiska utvecklingen, inte ta bort den personal som redan fanns. Inom skolan här i Sala har mycket av ledningens tid lagts på att söka riktade statsbidrag. Det råder alltid stor osäkerhet om vilken extra satsning som kan göras, om man vågar göra det och om vi kommer att få godkänt eller ej. Kortsiktigheten skapar svårigheter för planeringen och en stress i organisationen. Dessutom skapar osäkerheten en minskad tilltro från medborgarna till rådande system.

Fru talman! Detta är allvarligt. Regeringar av alla kulörer är skyldiga till dittandet med statsbidrag som försvårar kommunernas planering. Det erkänner jag. Men vi socialdemokrater drev i Kommunutredningen att både antalet och andelen riktade statsbidrag till kommunerna bör minskas.

Jag ställde den här interpellationen till finansministern för att jag uppfattar att hon är huvudansvarig för principerna i budgeten, men nu när jag har kommunministern här vill jag ändå ställa en fråga. Vi socialdemokrater står bakom Kommunutredningens förslag om en statsbidragsprincip, likställd med nuvarande finansieringsprincip. Det skulle bidra till en minskad användning av riktade statsbidrag till förmån för generella bidrag och kunna ge mer långsiktighet och bättre anpassning till de lokala behoven. Jag vill fråga statsrådet om han och regeringen också står bakom Kommunutredningens förslag om en statsbidragsprincip och vilka åtgärder han i så fall tänker vidta för att få en sådan på plats.

Anf. 23 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag noterade att statsrådet ägnade halva sin tid i replikskiftet till att med spelad indignation prata om allt annat än ett svar på de synpunkter som vi från oppositionen har framfört. Jag vill bara upplysa statsrådet om att lägga fokus på annat inte gör de utmaningar som statsrådet har framför sig mindre.

När vi står i en interpellationsdebatt här är det inte för att vi vill statsrådet illa. Vi är här för att vi vill peka på de brister vi ser i regeringens politik och upplysa statsrådet om att det finns möjligheter att driva detta i en annan riktning och att det finns andra politiska förslag som förhoppningsvis skulle få betydligt bättre konsekvenser.

Statsrådet har naturligtvis rätt när han säger att det viktigaste i dag är att bekämpa inflationen. Inflationen är ett bekymmer, ett aber. Det ska bort, och det måste bekämpas. Den kritik som vi framför från riksdagens talarstol och som vi framför i den här interpellationsdebatten är inte kritik mot att regeringen vill bekämpa inflation utan kritik mot på vilket sätt man väljer att göra det. Vem ska bära bördorna? Vem ska ta ansvaret? Hur ska fördelningspolitiken se ut? Där har vi uppenbarligen helt olika uppfattningar mellan den borgerliga regeringen och den socialdemokratiska oppositionen.

Jag tror att det är så att om vi ska klara av de utmaningar som ligger framför oss i kommun- och regionsektorn, både på kort och lång sikt, måste vi också ha förmåga att samarbeta. När det gäller de långsiktiga åtgärderna tycker jag att statsrådet visar på ambition och vilja. Vi har ju dessutom haft ett informellt samtal kring dessa frågor som jag uppskattar

väldigt mycket och som jag hoppas kan fortsätta mellan regeringen och oppositionen för att vi ska förbättra detta.

Men vi måste också under tiden lösa de utmaningar som vi har på kort sikt. Då handlar det också om att företräda rätt intressen. Då måste man stå på välfärdens sida i stället för att inflationsskydda inkomster för höginkomsttagare. Den debatten behöver vi ta igen.

Anf. 24 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera två saker som statsrådet hade synpunkter på. Det första gäller att den resultatutjämningsreserv som en del av kommunerna har är för att vi kompenserade kommunerna väldigt mycket under den svåra pandemin. Många kunde då bygga upp en resultatutjämningsreserv eftersom socialdemokratin värnar kommuner och regioner. Det var det ena.

Det andra var att det, precis som statsrådet säger, inte är 290 av 290 kommuner som alls har en resultatutjämningsreserv. Det innebär att de kommuner som antagligen redan från början har en ganska svår situation och som inte kan avsätta några medel inte heller har en resultatutjämningsreserv att ta av, vilket innebär att förutsättningarna för kommunerna är ojämlika. Man har inte samma förutsättningar.

Oavsett om man har en resultatutjämningsreserv eller inte måste vi ge kommuner och regioner förutsättningar att ha en bra välfärd. Detta är vad den här debatten handlar om. Då kan man inte förlita sig på att några kommuner har lite pengar att röra sig med under de år som kommer. Det var det andra.

Statsrådet, det vill säga ministern för kommuner och regioner, säger att han visst har träffat många kommuner. Men att äta lunch med kommunrepresentanter på länsstyrelsens residens är inte samma sak som att göra besök i kommuner. När jag har tittat och räknat efter har statsrådet besökt tre eller kanske fyra kommuner och gjort enskilda besök. Det duger inte.
(Applåder)

Anf. 25 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Det gläder mig att det finns ledamöter som följer mina dagar och mina mycket hektiska arbetsveckor!

Man kan såklart raljera över detta och tycka att jag besöker för få kommuner. För att få besöka eller för att få samtala med så många kommuner som möjligt har jag ärligt talat tyckt att det har varit ett väldigt effektivt och smart sätt att bjuda in kommunerna till länsstyrelserna och residensen. Det har varit ett aktivt val för att få träffa så många kommunföreträdare som möjligt.

Niklas Karlsson sa att jag använde halva min talartid till att vara indignerad – det var 50 sekunder jag använde till detta, och det handlade om att ge sakupplysningar. Med den retoriken att detta skulle vara en SD-styrd regering skulle i så fall förra regeringen vara C- och V-styrd, för den var inte heller en majoritetsregering; den var en minoritetsregering som krävde stöd från Vänsterpartiet och/eller Centerpartiet beroende på hur övriga partier röstade.

Det kommer som sagt besked i höstbudgeten om exakt vilken nivå vi kommer att lägga statsbidragen på. Det är inget ovanligt att vi ger besked i höstbudgeten om vilka statsbidragsnivåerna är. Det är det vanliga arbets sättet att det är där man gör detta. Sedan har det under pandemin gjorts ett antal tilläggsbudgetar med anledning av den mycket extrema situation vi då var inne i, men det tillhör inte det vanliga, utan det vanliga är att vi ger besked i höstbudgeten.

Om vi nu tittar på budgeten för 2023 är det några promille det skiljer. Det tillskott Socialdemokraterna ville göra på kommunsektorn utgjorde några promille. Vi ska aldrig tro att det är några miljarder i ökade statsbidrag som kommer att vara det avgörande för kommunernas motståndskraft och kommunernas möjligheter att erbjuda en god välfärd. Det kommer alltid att spela en roll på marginalen. Politiken i övrigt, det vill säga antalet arbetade timmar, hur tillväxten utvecklas, hur inflationen utvecklas och hur ränteläget utvecklas kommer att spela en helt avgörande roll i relation till om vi höjer statsbidragen med 3, 4 eller 5 miljarder och hur det skiftar mellan alternativen. Det måste vi ändå ha klart för oss.

Sedan har det sagts här i debatten att Äldreomsorgslyftet tas bort. Hur vet ni att det tas bort? Det var ju planerat från förra regeringen som införde det att det skulle finnas i tre år. Men vi återkommer även där i höstbudgeten om hur Äldreomsorgslyftet ska utvecklas. Vi vet dock att med den modell vi beslutade om för Äldreomsorgslyftet har det inte kunnat utnyttjas. Det finns mycket pengar kvar i systemet för att det var konstruerat på ett sätt som gjorde det svårt för många av kommunerna att göra av med pengarna. Men regeringen kommer att återkomma i höst om hur vi ser på Äldreomsorgslyftet.

Sedan fick jag en fråga om riktade statsbidrag. Rapporten från Kommunutredningen tror jag kom i februari 2020. Det var inte så att den förra regeringen med Socialdemokraterna i spetsen – eller den C- och V-styrda regeringen, som vi nu kanske ska kalla den – drog särskilt många strån till stacken för att öka de generella statsbidragen och minska antalet riktade statsbidrag. Jag vet att detta är en fråga. Det finns både för- och nackdelar med riktade versus generella statsbidrag. Jag vet att kommunsektorn önskar en minskning av de riktade och en ökning av de generella.

Vi ser över denna fråga. Jag har inga besked att ge här i dag, men vi tittar på hur vi ska se på dessa frågor framöver. Det finns både mer lyckade och mindre lyckade riktade statsbidrag; det erkänner även SKR.

Det handlar inte om att några kommuner har lite pengar i resultatutjämningsreserven, utan det finns totalt 50 miljarder kronor i ungefär tre fjärdedelar av kommunerna. Det är inte bara ekonomiskt svaga kommuner som saknar detta. Exempelvis Stockholm och Helsingborg är två kommuner som inte har någon resultatutjämningsreserv, så det skiljer sig mycket i hur det ser ut på den fronten.

Anf. 26 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag gläds åt att statsrådet i alla fall är otroligt engagerad i dessa frågor. Det är jättebra, även om vi har helt olika syn på hur lösningen ser ut. Jag gläds också åt att statsrådet öppnar för en fortsättning på Äldreomsorgslyftet. Detta tror jag att många kommuner runt om i Sverige välkomnar.

I övrigt, fru talman, stämmer helt enkelt inte en hel del av de saker som statsrådet säger, såsom att det saknas satsningar på kommunsektorn i den socialdemokratiska skuggbudgeten och att det handlar om någon liten promille. Statsrådet viftar bort 6 miljarder kronor här. Vi dubblar anslaget och satsningen på kommunerna jämfört med statsrådet. I min kommun, lilla Norberg, är det jättemycket pengar som skulle göra enormt stor skillnad. Statsrådet kommer från Stockholm som är en så stor kommun att dessa pengar kanske inte gör lika stor skillnad, men för många kommuner spelar varenda krona stor roll för vilken typ av verksamhet som kan bedrivas.

Fru talman! För alla som arbetar inom omsorgen med för få kollegor är det kännbart att nu få höra att vakanser inte kan tillsättas därför att regeringen har valt att inte prioritera välfärden utan har valt att prioritera andra saker i sin budget. Det blir kännbart när vikariat inom förskolan inte kan förlängas därför att regeringen har valt att prioritera andra saker än att satsa på välfärden.

Jag frågar igen: Varför är statsbidrag till kommunerna en expansiv finanspolitik enligt statsrådet när stora skattesänkningar till oss höginkomsttagare uppenbarligen inte bedöms vara det?

(Applåder)

Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag tackar de engagerade debattörerna för en engagerad debatt. Vi har debatterat dessa frågor ett antal gånger, och vi lär få återkomma. Det är en fråga som engagerar och som är väldigt viktig. Vi ska alldeles strax påbörja en ny debatt på ungefär samma tema där svaret på interpellationen mer eller mindre är detsamma.

Regeringen följer noga hur ekonomin utvecklas i kommunsektorn. Det är viktigt att kommunerna och regionerna har en ekonomi som gör att välfärden kan säkras runt om i landet.

Jag ber om ursäkt ifall det uppfattas som att jag raljerar över 6 miljarder. Jag menar bara att 6 miljarder utgör några promille av kommunbudgeten. Det kommer aldrig att vara några miljarder i höjt statsbidrag som blir avgörande för kommunernas ekonomi framöver, utan det avgörande kommer att vara frågor som tillväxt, antal arbetade timmar, hur vi får människor i utanförskap att komma in på arbetsmarknaden, hur ekonomin utvecklas och inte minst hur vi arbetar framgångsrikt med inflationsbekämpningen, räntelägets utveckling, investeringar, den långsiktiga lånebördan etcetera.

Det är detta som påverkar kommunernas långsiktiga robusthet och möjlighet att säkra välfärden. Det är detta som är viktigast, och därför måste man se politiken i dess helhet.

Jag vet att Socialdemokraterna lade 6 miljarder kronor mer i sin höstbudget till kommunsektorn i generella statsbidrag, och det utgör några promille av den totala budgeten. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg detta, för jag menar att Socialdemokraterna har en tendens att överdriva betydelsen av vad dessa miljarder kan göra.

Vi kommer att följa utvecklingen noga framöver och återkommer i höst. Vi har sagt att om regeringen anser att det finns behov av ökade resurser så kommer regeringen att återkomma med ökade resurser.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:323 om ökade medel till välfärden

Anf. 28 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Mattias Vepsä har frågat finansministern om statsrådet kommer att vidta några ytterligare åtgärder för att undvika att Stockholm och andra kommuner behöver skära ned i bland annat skolan, samhällsbyggandet och det brottsförebyggande arbetet.

Mattias Vepsä har också frågat om Sveriges kommuner kan vänta sig ökade medel i höstbudgeten så att skolan och barnen kan prioriteras. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vi befinner oss i ett osäkert läge med krig i vårt närområde, en ansträngd situation på energimarknaderna i Europa och den högsta inflationen i Sverige på över 30 år. Hushållens, företagens och kommunsektorns ekonomi pressas hårt. I en normal lågkonjunktur när inflationen sjunker hade en naturlig stabiliseringspolitisk åtgärd för regeringen varit en expansiv finanspolitik för att öka efterfrågan i ekonomin. Nu har vi ett helt annat läge med en vikande konjunktur och en hög inflation. Det är viktigt att inte föra en politik som riskerar att öka inflationen och försvåra för kommunsektorn och andra delar av samhället.

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en prioriterad uppgift för regeringen. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den höga inflationen är inriktningen för budgeten för 2023 svagt åtstramande. I budgeten satsas cirka en tredjedel av reformutrymmet på kommunsektorn. Det generella statsbidraget höjs permanent med 6 miljarder kronor från 2023. Vidare avsätts omkring 6 miljarder kronor i riktade statsbidrag, bland annat 3,5 miljarder kronor till vård och omsorg, däribland förstärkt vård och ökad vårdkapacitet, och till stärkt civilt försvar samt cirka 1,5 miljarder kronor till skolan.

Regeringen är inte passiv. Givet den svåra ekonomiska situation som Sverige befinner sig i behöver inflationsbekämpning vara en central prioritering för den samlade ekonomiska politiken. Regeringen avser att bekämpa inflationen och stötta utsatta hushåll, återupprätta arbetslinjen och genomföra strukturreformer för en högre tillväxt. Utöver det avser regeringen att fortsätta att verka på flera områden för att lösa Sveriges långsiktiga samhällsproblem, bland annat genom att vidta åtgärder för att uppnå ökad trygghet och en bättre skola, vård och omsorg.

Jag är medveten om att kommuner och regioner, trots de medel som nu tillförs, står inför en ekonomiskt utmanande period. Det kommer att behövas en kombination av åtgärder för att värna och stärka välfärden. Mer pengar kommer inte att lösa alla problem som kommunsektorn står inför. Kommuner och regioner behöver fortsätta att arbeta innovativt och utveckla verksamheten efter nya förutsättningar bland annat genom att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Staten har ett ansvar för att ge bästa möjliga förutsättningar för detta.

Regeringen följer utvecklingen i kommuner och regioner noga och kommer att återkomma i budgetpropositionen för 2024 med en bedömning av behovet av förstärkningar av resurserna till kommunsektorn för 2024 och framåt.

Anf. 29 MATTIAS VEPSÅ (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Bakgrunden till att jag och Socialdemokraterna i Stockholm har valt att ställa denna fråga är att vi ser, hör och förstår den verklighet som många människor i Sverige nu står inför. Det är skenande matpriser och höga energikostnader, och det blir dyrare att leva och bo i vårt land. Det blir också dyrare för landets kommuner och regioner att sköta det välfärdsuppdrag de har.

Ministern säger i sitt svar att mer pengar inte kommer att lösa alla de problem som vi står inför. Jag kan hålla med om att man till viss del kan effektivisera olika verksamheter och göra andra saker – trolle med knäna och kanske använda lite sparade pengar – för att möta denna kris. Men det är ett ganska nonchalant ställningstagande att säga det när kostnaderna i vår välfärd ökar, när rösterna höjs, när 17 av 21 regioner säger att de går med underskott och när resten har ett nollresultat. Allt fler kommuner i landet skriker och höjer rösten, och det är över blockgränserna, och pekar på att pengarna inte räcker.

Då får vi här i riksdagens kammare höra att man får göra någonting annat. Regeringen tänker inte skjuta till pengar. Samtidigt vet vi att detta inte är någon nyhet. Hela förra året handlade nämligen om hur inflationen ökade och hur krisen kom allt närmare. Jag vet inte under vilken sten regeringsföreträdarna gömde sig under hela förra året, eftersom det känns som att detta kom som en överraskning för regeringen och för Sverigedemokraterna.

I höstens budget gjordes ett vägval. Jag vill till alla som är här i kammaren, alla som ser debatten och alla som följer svensk politik säga att vägvalet handlade om att det var en grupp i vårt samhälle som skulle skyddas mot växande kostnader, och det var höginkomsttagarna. Då fanns det 13 miljarder för att sänka skatten för dem. Samtidigt varslade Sveriges kommuner och regioner om att underskotten växte och att mer resurser krävdes. Det handlade alltså om 20–30 miljarder.

I min värld har man gjort ett vägval. Det är inte så att vi står här i dag i kammaren och diskuterar drömscenarier. Det finns ett reellt scenario, och det är de vägval som regeringen gjorde i höstas tillsammans med Sverigedemokraterna.

I svaret pekas det också på att man skulle kunna ha fler innovativa och spännande sätt att möta kostnadskrisen för att underlätta.

Min fråga handlar väldigt mycket om skolan. Hur ska vi se till att det inte är barnen och lärarna i skolan, alltså vår framtid, som ska bära kostnaderna för inflationen och drabbas av denna kris?

Jag tror att de allra flesta ser att det pratas om att denna inflation förhoppningsvis är tillfällig. Vi måste göra allt vi kan för att bekämpa den. Men frågan är vem som ska bära kostnaderna. Då är det barnen i skolan som regeringen fokuserar på. Det som vi ser i Stockholm är nämligen att skolans situation är oerhört ansträngd.

Ministern säger i sitt svar att man skulle kunna ta till vara digitaliseringens möjligheter. Samma regering varnade i december för att digitaliseringen har gått för långt. Vi kan ha ett seminarium om digitaliseringens för- och nackdelar, eller hur? Eller också konstaterar vi att det krävs mer pengar.

Frågan till statsrådet, till regeringen och till Sverigedemokraterna blir: Kommer det besked, eller måste kommunerna nu sparka lärare och varsla om att fler vuxna inte kan gå till jobbet i höst? Det är barnen som kommer att ta denna kostnad.
(Applåder)

Anf. 30 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Min hemkommun Sundbyberg här i Stockholms län är landets i särklass minsta kommun sett till ytan, men det är också den mest tätbefolkade kommunen. Under lång tid har Sundbybergs kommun varit en av de kommuner som har tagit absolut störst ansvar för bostadsbyggandet och för att människor faktiskt ska kunna ha någonstans att bo och känna sig trygga. Vi i Sundbybergs kommun har tagit ansvar för att fler ska få en bostad, men vi har också hela tiden tagit ansvar för välfärden – att det ska finnas skolor, förskolor och äldreomsorg. Det är kostsamt, och det är utmanande. Men det är också helt nödvändigt om Stockholmsregionen ska växa så som krävs.

Med dagens inflation har detta blivit än tuffare. Vi ser kostnadsökningar på 10 procent när det gäller inhyrda objekt. Vi ser att livsmedelspriserna har ökat med i genomsnitt 20 procent. Vi förstår alla vad detta får för konsekvenser för skolan, förskolan och äldreomsorgen.

Vi är många, en hel generation, som växte upp och fick hela vår skolgång präglad av 90-talskrisen. Vi vet också vad det gör med elevers utbildning. Nu måste regeringen verkligen agera för att detta inte ska drabba dagens ungdomar och dagens välfärd.

Men det är inte bara själva välfärden som sådan som drabbas, utan det är även bostadsbyggandet som också är en del av välfärden – möjligheten att ha någonstans att bo. Vi ser nu att prisökningarna inom byggsektorn ligger på ungefär 15,6 procent mellan december 2021 och december 2022.

Så sent som i dag kom det rapporter med siffror från SCB, Statistiska centralbyrån, som visar att bostadsbyggandet är det lägsta på tio år. Om man jämför första kvartalet i år med första kvartalet förra året har det skett en minskning med 50 procent. Detta får enorma konsekvenser, inte minst just i Stockholmsregionen där många vill leva men där platsen att bo är begränsad. Konsekvenserna av det blir fruktansvärda med en enorm trångboddhet och social utsatthet.

Just frågan om att stötta kommuner och att stötta välfärden är enormt viktig. Regeringen pratar om att man ska ta ansvar för inflationen och inte vara kostnadsdrivande. Men det är ändå ett faktum att man valde att lägga 13 miljarder kronor i privatpersoners plånböcker som kunde gå direkt till konsumtion i stället för att faktiskt stötta kommuner och regioner.

(Applåder)

Anf. 31 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tänker naturligtvis fortsätta på det tema som har följt statsrådet Slottnér under denna eftermiddag. Vi har förmodligen ett av de svåraste lägena någonsin för kommunernas och regionernas ekonomi. Vi pratar om gigantiska underskott som kommer att leda till pålagsamma nedskärningar.

SKR:s chefsekonom säger: Vi går från det bästa resultatet någonsin till förmodligen det sämsta, på bara två år.

I princip samtliga regioner runt om i Sverige drabbas stenhårt. 17 av 21 budgeterar med underskott. Vissa regioner pratar om nedskärningar motsvarande ett större sjukhus för en budget i balans, detta efter en pandemi där man har tvingats skjuta upp en stor andel vård. Man har en vårdskuld som man betar av. Man har kompetensförsörjningsbrist runt om i hela landet. Och de som arbetar inom vården och omsorgen har också de högsta sjukskrivningstalen redan i dag.

I detta läge kan vi konstatera att den SD-stödda regeringen visar en skrämmande handlingsförlamning, passivitet och brist på kreativitet mitt under en brinnande kris, där alla som kan någonting om kommunernas och regionernas verksamhet ringer i larmklockorna.

I Region Stockholm, där vi nu äntligen styr efter 16 år, håller vi på att styra om. Men det är klart att detta även där slår stenhårt.

Det mest pinsamma, statsrådet Slottner, är att regeringen inte ens orkar komma med ett förhandsbesked till kommuner och regioner, vilket gör att deras planeringsförutsättningar fullständigt slås sönder. Och förmodligen kommer de, om ni skulle komma med ett besked i höst, att tvingas till svåra nedskärningar som kommer att slå hårt mot dem som behöver vård. I detta läge orkar den svenska regeringen inte ens leverera ett besked. Jo, ett besked fick vi från finansminister Elisabeth Svantesson. Det var att hon aviserar eventuella kommande skattesänkningar i detta läge i höst. Det är en skrämmande prioritering i detta läge.

Å andra sidan var ju skattesänkningar det som präglade även den höstbudget regeringen lade fram i den ekonomiska kris vi nu befinner oss i – skattesänkningar för höginkomsttagare. Det blev en rejäl peng i fickan för Sveriges statsminister, för statsrådet Slottner, för Jimmie Åkesson och för de övriga statsråden i den svenska regeringen. Det är den prioritering regeringen väljer att göra i stället för att lämna ett besked som gör att vi kan klara vården, skolan och omsorgen.

Jag undrar just vilket betyg svenska folket kommer att ge den här regeringen – eller ja, det ser man ju bara genom att titta på de senaste opinionsmätningarna och hur förtroendet för den sittande, SD-styrda regeringen ser ut.

(Applåder)

Anf. 32 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag får återigen rätta en ledamot som säger att regeringen är SD-styrd, för regeringen är icke SD-styrd. Den består av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Jag tänker komma med den sakupplysningen varje gång en socialdemokrat säger att regeringen är SD-styrd, för man far med osanning. Det är faktafel. Men ska vi fortsätta med sådana tänker jag säga att regeringen under den förra mandatperioden var V- och C-styrd, eftersom den var beroende av deras stöd. Denna regering har ett samarbetsavtal med Sverigedemokraterna. Det innebär icke att de är en del av regeringen eller att vi är styrda av Sverigedemokraterna, utan detta är en samarbetsregering.

Vi ser naturligtvis allvaret i den ekonomiska situationen i kommuner och regioner. Vi är en regering som värnar välfärden. Jag har själv haft ansvar för just äldreomsorg och trygghetsfrågor i Stockholms stad, och jag

vet hur viktigt det är med välfärden. Jag gjorde mycket arbete för att stärka kvaliteten inom äldreomsorgen. För mig är detta en jätteviktig fråga.

Det är därför regeringen lade så mycket av det reformutrymme vi hade inför 2023 på just kommunsektorn. En tredjedel av reformutrymmet gick till att stärka välfärden i kommuner och regioner, dels via en ökning av de generella statsbidragen, dels via ökning av ett antal riktade statsbidrag.

Jag tror dock att det är jättestorligt om man ger signalen till kommuner och regioner att staten kommer att kompensera varje gång ekonomin sviktar. Det måste finnas ett tryck på kommuner och regioner, precis som på företag och privata hushåll, om att man behöver jobba med effektiviseringar, prioriteringar och smartare arbetssätt när ekonomin sviktar.

Där är digitaliseringen en jätteviktig bit. Jag är också den minister som har ansvar för digitaliseringen. En beräkning visar att det bara genom att använda AI inom offentlig förvaltning finns en besparingspotential på 140 miljarder kronor. När jag var äldreborgarråd i Stockholm hade vi inte digital övervakning på nätterna, vi hade inte digitala matinköp, och vi hade inte automatiserade biståndsbedömningar. Jag kan rada upp en massa andra digitala hjälpmedel som hade kunnat sänka våra kostnader betydligt om vi hade haft dem.

Besked till kommunsektorn kommer. Det kommer i höstbudgeten. Den kommer att presenteras någon gång i augusti eller september, och då kommer besked om hur mycket statsbidragen eventuellt kommer att höjas nästa år. Vi i regeringen har nämligen sagt att vi kommer att återkomma med förslag om höjda statsbidrag om vi ser att kommunsektorn är i behov av det.

Det finns någon ny ekonomisk teori från Socialdemokraterna om att offentlig konsumtion inte skulle driva på inflationen. Men det är klart att en kraftig höjning av den offentliga konsumtionen också är inflationsdrivande. Inflationsdrivande politik är på lång sikt det absolut största hotet mot kommunsektorn, för vi ser att det i mångt och mycket är just den höga inflationen som driver på kostnadsutvecklingen i kommunerna och regionerna. Vi vet också att höjda räntor slår direkt mot den kommunala kärnverksamheten eftersom många kommuner är hårt belånade.

Att föra en inflationsbekämpande politik är alltså den enskilt viktigaste faktorn för kommunernas ekonomi framöver, men vi hjälper också till genom höjda statsbidrag. Det har vi visat för detta år, och vi återkommer med besked om hur vi ser på den saken för nästa år.

Anf. 33 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för en intressant första omgång i denna debatt.

Jag hade möjlighet att sätta mig och ladda upp med den första debatten på ungefär samma tema. Jag noterar att statsrådet blir upprörd när vi socialdemokrater pratar om verkligheten som vi ser den, det vill säga att Sverigedemokraterna styr regeringen. Vi kanske fastnar lite där, men jag tänker att statsrådet har upprepat detta nästan lika många gånger som Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson har hotat med att fälla regeringen – och då har det ändå bara gått sex månader. Vi får se; historien kommer att visa vem av oss som har rätt i detta.

Utifrån min fråga har vi pratat en hel del om skolan och om välfärden och vården här i Region Stockholm, men välfärdens och samhällets åtag-

anden är ju långt mycket större. Jag nämner också det brottsförebyggande. Till vardags är jag ledamot i justitieutskottet, och vi vet hur viktiga välfärdens verksamheter är för att man ska kunna bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen.

Under sommaren träder en ny lag i kraft som ger kommunerna ett ökat ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Många kommuner säger att även detta är bra men att det också skulle krävas mer resurser för att lösa dessa frågor. Läggt därtill alltfler röster utöver det vi har tagit upp, alltså vården, skolan och omsorgen – vi kan räkna upp kvinnojourerna, kulturverksamheterna, fritidsaktiviteterna och nu det brottsförebyggande.

Jag tycker fortfarande att det är nonchalant av regeringen att i riksdagens kammare säga att pengar inte är allt, fru talman. Det blir lite grann som att inte se, inte höra och inte göra, trots att alla utanför kammaren förstår att det behövs mer resurser. Framför allt behövs det ett vägval där man inte skyddar höginkomsttagarna med 13 miljarder. Det är så det är.

Jag tänkte också på detta med att det är viktigt att skicka signaler. Vi ska alltså inte rädda välfärden, och vi ska inte se barnen. Vi ska inte förstå hur tufft det kommer att bli i vården om vi nu i höst får stora varselkrav och många i värsta fall kanske till slut förlorar jobbet – därför att regeringen inte vill skicka signalen att kommunerna och regionerna ska kunna få lite extra resurser under denna kris vars like vi inte riktigt har sett tidigare. Det är en ganska unik krissituation.

Jag vill därför påminna statsrådet om att det för bara några veckor sedan ju gick alldeles utmärkt att skicka signaler till löntagare, fastighetsägare och många andra grupper. Det gjorde man när man remitterade förslag om enormt stora skattesänkningar inför höstens budget. Nog sjutton – förlåt, fru talman, även om jag inte vet om ”sjutton” är en svordom – går det alltså att skicka signaler. Eller hur? Det går att skicka signaler.

Jag har inte räknat ihop detta, men mellan tummen och pekfingret är det förslag på skattesänkningar om 20–30 miljarder man har remitterat – under brinnande inflation. Nog sjutton kan man alltså skicka signaler till svenska folket om vilken inriktning man vill ha på politiken! Och i min värld är detta borgerlig politik. Det är högerpolitik. Det är återigen stora skattesänkningar före investeringar i välfärden.

En fråga jag också ställde i min interpellation är huruvida regeringen tänker ta initiativ för att vrida åt vinstmaskinen i välfärden. Samtidigt som vi i Stockholm nu säkerställer att skolan får pengar gör nämligen koncernerna i skolan enorma vinstuttag. När vi satsar pengar under den här krisen fortsätter alltså vinsterna i skolan att öka. Kommer regeringen att ta initiativ för att se till att vi stoppar även det läckaget ur vår välfärdssektor? (Applåder)

Anf. 34 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag tänker att jag ska höra av mig till mina kollegor i Sundbyberg och hälsa att statsrådet Slottner råder dem att effektivisera och digitalisera verksamheten. Det är ett gott råd. Jag vet faktiskt nästan inte om jag ska skratta eller gråta när jag hör det.

Tror ministern, som ansvarar för kommuner och regioner, att kommunerna inte ägnar sig åt effektivisering och digitalisering? Om det är någonting vi gör är det ju att vrida och vända på varje krona för att se till att varje krona som skattebetalarna bidrar med går dit där pengarna används på

absolut bästa sätt. Detta var nog det mest arroganta jag har hört i debatten i dag.

Vi ser brist på lärare, förskolepersonal, busschaufförer, läkare och så vidare. Runt om i hela välfärdssektorn går personalen på knäna. Det finns kommunpolitiker runt om i regionerna och i kommunerna som sliter hårt för att få detta att gå ihop, för att eleverna inte ska drabbas och för att de äldre på äldreboendena inte ska drabbas. Det är människorna som drabbas, och det är regeringen som har möjlighet att gå in och stötta upp.

Statsrådet sa att man är beredd att skjuta till pengar om man får en signal om behov. Om det är någonting som regionerna och kommunerna är tydliga med är det ju att behoven är gigantiska, så därför får jag väl nästan tolka detta som ett positivt svar.

Avslutningsvis vill jag fråga ministern om man anser att privat konsumtion är bättre än offentlig konsumtion. Man valde ju ändå att lägga pengarna på privat konsumtion – med skattesänkning – snarare än på offentlig konsumtion.

Anf. 35 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag måste instämma med Alexandra Völker. Håret reste sig lite grann på mina armar när statsrådet Slottner började prata om att det finns potential för ytterligare besparingar och att digitaliseringen på något sätt, i detta krisartade läge, skulle vara en väg framåt för att underlätta för kommuner och regioner.

Statsrådet Slottner stod i talarstolen och sa att regeringen naturligtvis har möjligheter att skjuta till medel om det visar sig att behoven verkligen finns. Jag vet inte om det är så att vi har en regering som är fullständigt döv, för åtminstone jag har ända sedan tidigt i höstas hört ropen och varningssignalerna från våra kommuner och regioner.

SKR:s chefsekonom har varit ute vid upprepade tillfällen och sagt att det faktum att de inte fick något besked i vårbudgeten leder till att kommunerna nu måste göra sig redo för att det inte kommer några pengar. De kommer nu alltså att behöva göra olika typer av neddragningar. Det kommer att handla om tjänster som inte tillsätts och om andra besparingar som kommer att drabba vanligt folk runt om i hela landet.

Det är en skrämmande situation vi har. Samtidigt som Sverige befinner sig i en akut kris har landet en handlingsförlamad regering som baksätts av Sverigedemokraterna.

(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Maria Malmer Stenergard, statsrådet Camilla Waltersson Grönvall, kulturminister Parisa Liljestrand och statsrådet Romina Pourmokhtari. Statsrådet Maria Malmer Stenergard besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier.

Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Anf. 37 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Efter att ha tagit del av Huvudmannaskapsutredningens förslag för den personliga assistansen har vi socialdemokrater landat i att ställa oss bakom utredningens huvudsakliga slutsatser och förslag. Det innebär att vi vill att ansvaret för assistansen samlas i sin helhet med staten som ensam huvudman.

Det innebär att det med våra 107 riksdagsmandat finns en bred majoritet i riksdagen för ett helstatligt huvudmannaskap. I valrörelsen uttalade Camilla Waltersson Grönvall att också Moderaterna var för ett statligt huvudmannaskap. Mina frågor till statsrådet är därför: När kan vi få se en tidsplan för arbetet med propositionen? Och kommer man att klara ett genomförande av förslaget till den 1 januari 2026?

Anf. 38 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, Anna Vikström, för denna viktiga fråga! Låt mig börja med att säga hur glad jag blev häromdagen när Socialdemokraterna hade sin presskonferens! Socialdemokraterna är alltså det åttonde och sista riksdagspartiet vars ståndpunkt vi inte har känt till.

Detta besked gör inte bara att vi har en stabil majoritet i den här kammaren, utan min bedömning är att vi också kommer att vara en enig kammare när vi går till beslut i frågan.

Det här är en viktig punkt i Tidöavtalet, där vi mellan samarbetspartierna uttalar att vi vill se ett samlat huvudmannaskap. Alltför länge har människor fallit mellan stolarna i det delade huvudmannaskap som vi har haft mellan kommuner och stat. Därför är det nu viktigt att vi får en möjlighet att gå vidare.

Utredningen presenterades för ett litet tag sedan. Nu går vi vidare med remissomgång.

Anf. 39 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det här är en förändring som inte kan vänta. Rätten till assistans måste stärkas och fusket stoppas.

Därför är det första vi skulle vilja se en tidsplan för arbetet för att se att regeringen verkligen klarar detta till 2026 och inte blir onödigt försenad.

Jag uppfattar att det är en väldigt positiv respons från Camilla Waltersson Grönvall. Men kan vi lita på att det kommer ett beslut i tid?

Anf. 40 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Som ledamoten nog är väl medveten om var inte minst Moderaterna med och drev frågan i opposition i socialutskottet. Vi lade också fram ett utskottsinitiativ tillsammans med Vänsterpartiet och Kristdemokraterna. Det finns alltså en väldigt stabil majoritet för att driva frågan vidare.

Frågan är just nu ute på remiss. Sista remissdatum är den 9 juni. Jag ser med stor tillförsikt och stor glädje fram emot att ta del av remissvaren för att sedan kunna presentera regeringens fortsatta arbete.

Avskaffande av spårbyte

Anf. 41 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Det så kallade spårbytet kan vara den mest missbrukade regeln i svensk migrationspolitisk historia. Den innebär lite förenklat att personer som egentligen saknar asylskäl ändå kan stanna kvar i Sverige genom att skaffa sig en anställning. Detta öppnar upp för oseriösa företagare att utnyttja och utpressa utsatta och fattiga människor, att sälja uppehållstillstånd för kontanter och att pressa löner och villkor för arbetare i Sverige.

Kritiken från bland andra Riksrevisionen och Delegationen för migrationsstudier har varit tydlig, men den förra regeringen valde att inte agera och göra någonting åt detta. Frågan debatterades i går här i kammaren. Regeringen har meddelat att man kommer att ta bort regeln, vilket är extremt angeläget.

Jag vill därför fråga migrationsministern: När kan vi förvänta oss en proposition om detta?

Anf. 42 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, Ludvig Aspling, för denna angelägna fråga! Jag är glad för att regeringen och Sverigedemokraterna är överens i Tidöavtalet om att vi ska avskaffa spårbytet. Det borde ha gjorts för länge sedan.

Precis som Ludvig Aspling framhåller finns det ett flertal fall som visar hur regeln har utnyttjats. Man kan till och med se att detta leder till att människor söker sig till Sverige för att söka asyl när syftet egentligen är att arbetskraftsinvandra. Det innebär, förutom att man missbrukar asylsystemet, att det blir en sammanblandning. Tanken är att om man kommer hit för att jobba ska man ha sitt tillstånd på plats redan innan man reser hit.

Vi har en pågående utredning. Den kommer att lämna sitt resultat senast den 31 januari, och därefter kommer regeringen att så snart som möjligt prioritera att lägga fram en proposition.

(Applåder)

Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att lära sig av misstag – både sina egna och andras. En sak som jag tycker att den här historien sätter fingret på är vikten av kontroll av att regler följs.

Vad kommer regeringen att göra för att se till att framtida migrationspolitiska regler – jag tänker då framför allt på lönetröskeln och försörjningskravet som vi har kommit överens om – faktiskt kommer att respekteras i praktiken?

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Anf. 44 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, Ludvig Aspling, för den uppföljande frågan! Det är precis som Ludvig Aspling pekar på: Regelverket är en sak, men om man inte säkerställer att det faktiskt efterlevs spelar inte regelverket så stor roll.

Vi vet hur skrupelfria arbetsgivare fortfarande utnyttjar människor på ett fruktansvärt sätt i Sverige i dag. Därför måste vi stärka våra myndigheter i deras arbete för att säkerställa att reglerna efterlevs. Vi får naturligtvis också ägna oss åt regelvård för att se till att vi hela tiden har ett regelverk som är ändamålsenligt. Vi är beredda att när som helst ändra det om det krävs.

(Applåder)

Situationen för de samiska språken

Anf. 45 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Min fråga riktar sig till kulturministern. Varje år släpper Samiskt språkcentrum en lägesrapport för de samiska språken i Sverige. Det är en minst sagt nedslående läsning: Alla de fem samiska språken är i dag hotade. Ume- och pitesamiskan klassas också som akut hotade.

Samtidigt inledde FN förra året Urfolksspråksdekaden, Idil, som för kommande tioårsperiod syftar till att uppmärksamma språk som riskerar att dö ut men också ålägger länderna inom FN att göra insatser för att bevara, skydda och utveckla alla de små språk som i dag är utsatta och hotade.

Min fråga till ministern är därför: Vilka åtgärder avser hon att vidta med tanke på de brister i kunskap om språken som finns men också med anledning av lägesrapporten och kommande års urfolksspråksdekad?

Anf. 46 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar för en viktig fråga. Språk är oerhört viktigt. Språk är en identitetsmarkör, en skapare av vilka vi är och vill vara. Därför är det viktigt att jobba för att människor kan bevara sitt språk, oavsett vilket det är.

När det kommer till våra nationella minoriteter är det viktigt för regeringen att fortsätta arbeta med våra inrättade språkcentrum. Vi har alldeles nyligen invigt ett språkcentrum för meänkieli, som är ett av våra nationella minoritetsspråk.

Det är viktigt för regeringen att fortsätta arbeta med språkfrågorna generellt när det gäller våra nationella minoriteter.

När det kommer till samiskan avser regeringen att fortsätta arbeta tillsammans med det samiska parlamentet för att titta på behoven och vilka lösningar som kan finnas i framtiden.

(Applåder)

Anf. 47 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Precis som ministern säger är behoven minst sagt akuta.

Ett konkret förslag i årets lägesrapport lyfter upp det som också Vänsterpartiet motionerat om tidigare: en stipendieordning för studier i de samiska språken. Det är, precis som ministern säger, tydligt för alla att den omfattande bristen på samiskspråkig kompetens, men även kompetens i de andra minoritetsspråken, gör att utbildningskedjan brister och att språken inte revitaliseras i den takt som behövs.

I våra grannländer erbjuds en stipendieordning. Är det något som ministern överväger att även Sverige ska erbjuda?

Anf. 48 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det finns ingen sådan ordning i Sverige i dag, och det är ingenting som vi tittar på just nu. Men när olika möjligheter till språkrevitalisering införs tror jag att det måste ske i samråd med och tillsammans med minoriteterna själva. De ska vara med och titta på hur behoven ser ut, hur önskemålen ser ut och framför allt hur språket har utvecklats över tid och var vi tror att det kommer att vara framöver. Det ser olika ut för de olika minoriteterna, och de har olika behov.

När det kommer till samiskan har vi ett fint samarbete med det samiska parlamentet för att prata om de här frågorna och föra dem framåt.

Lönegolv för arbetskraftsinvandring

Anf. 49 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Herr talman! Det råder stor kompetensbrist i Sverige. Det saknas personal i många branscher över hela landet. Ett av många viktiga verktyg för att råda bot på bristen är arbetskraft från andra länder. Bara i basindustrin i norra Sverige beräknas det behövas 11 000 nya medarbetare till 2026.

Industriarbetsgivarnas vd säger: ”Begränsning av arbetskraftsinvandringen är ett slag mot svensk industri.” De senaste dagarna har också en rad andra arbetsgivarorganisationer varit tydliga med att Sverige inte bara behöver högkvalificerad arbetskraft. Vi behöver all arbetskraft vi kan få tag på.

Min fråga går till statsrådet Maria Malmer Stenergard. Hur menar regeringen att ett lönegolv för arbetskraftsinvandring stimulerar norra Sveriges utveckling och stora behov av arbetskraft?

Anf. 50 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Tack, Anne-Li Sjölund, för denna angelägna fråga! Det är oerhört viktigt att företagen har tillgång till rätt kompetens. Det gäller även utländsk kompetens, men man ska också utnyttja den kompetens som finns i Sverige.

Den omläggning av arbetskraftsinvandringen som vi nu gör är otroligt viktig. Vi vill fokusera mer på den högkvalificerade och kvalificerade arbetskraftsinvandringen och säkerställa att fler av de som redan finns här i Sverige men ännu inte försörjer sig själva tar de jobb som finns.

Vi är väl medvetna om den fantastiska utvecklingen i norra Sverige. Det är glädjande att jag kan peka på att vi tillsammans med Migrationsverket för bara någon vecka sedan presenterade en ny organisation. Där kommer det att finnas ett särskilt spår för nyetableringar som behöver rekrytera en rad olika kompetenser genom arbetskraftsinvandring. Det ska man få ökat stöd för.

(Applåder)

Anf. 51 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det är ändå oroande att regeringen inte tar osäkerheten helt på allvar; många branscher känner att det blir allt svårare att rekrytera kompetens från andra länder.

Det som just nu sker i norra Sverige är unikt. Det är grön omställning på riktigt. Sverige har en industri som är i världsklass. Då måste även företagarpolitiken vara i världsklass.

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att kompensera för den kompetens som försvinner med regeringens nya regler för arbetskraftsinvandring?

Anf. 52 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag är övertygad om att kompetens inte kommer att försvinna. Jag tror snarare att det kommer att bli lättare att rekrytera. Man kommer att ha kortare handläggningstider och säkerställa att företagen verkligen får den hjälp som behövs. Det är oerhört angeläget.

Vi låter utreda ett höjt försörjningskrav, på ungefär 33 000 kronor i månaden. Men utredarna har också fått i uppdrag att titta på om det behövs undantag i vissa branscher eller om det behövs geografiska undantag. Jag tycker att vi ska låta utredarna jobba på.

(Applåder)

Uppehållstillstånd till barn som är födda i Sverige

Anf. 53 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! I går skulle jag träffa 13-åriga Saliha från Uppsala här i riksdagen. Hon är född i Sverige och har levt här i hela sitt liv. Hon har precis samlat in pengar till klassresan till Gröna Lund och skrivit sina nationella prov i årskurs 6.

Vi fick ses via Teams. I slutet av förra veckan hämtades hon nämligen av gränspolisens, trots vetskap om att mamman snart skulle påbörja en livsuppehållande vårdinsats.

Många barn i Sverige lever i den här situationen. De är födda och upp-vuxna här men har inte fått uppehållstillstånd. Deras rättigheter enligt barnkonventionen uppfylls inte i Sverige.

Är regeringen beredd att ompröva sitt löfte att göra det ännu svårare för barn som har fötts och vuxit upp i vårt land att få en trygg hemvist i sitt hemland Sverige?

Anf. 54 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):
Herr talman! Tack, Annika Hirvonen, för frågan!

Jag får inte och kan inte uttala mig om enskilda fall. Det tror jag att Annika Hirvonen är väl medveten om.

Generellt är det oerhört allvarligt att barn vistas här länge utan tillstånd. Det är inte bra för ett barn att leva gömd eller utan tillstånd i Sverige, med all den ovisshet som följer med det. Barnet har dessutom inte själv valt den situationen.

Den politik som regeringen driver syftar dock till att minska det lidandet. Det kanske allra sämsta för ett barn är att leva gömd i skuggsamhället, med alla risker det innebär, under lång tid. Därför vill vi bekämpa skuggsamhället så långt det bara går. Vi vill säkerställa att beslut faktiskt efterlevs och att Sveriges resurser används till dem som verkligen har skyddsbehov. Det är en svår uppgift. Men det är en viktig prioritering.

(Applåder)

Anf. 55 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Det är tydligt att det inte är barns rättigheter utan Sverigedemokraterna som vägleder den här regeringens politik.

I den tyska tidningen Welt kan man också läsa att ministern i jagform använder det högerextrema uttrycket Überfremdung. Jag har hört i *Agenda* att ministern menar att det är tidningen som har skrivit dessa ord. Om någon hade lagt sådana ord i min mun hade jag gjort allt i min makt för att få det korrigerat. Har ni gjort det?

(Applåder)

Anf. 56 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Det här blev en ganska spretig frågeställning. Jag har förklarat detta, både för Expressen, som godtog förklaringen, och för Miljöpartiet tidigare. Men jag förklarar det gärna igen.

Vi har skickat in en artikel på svenska. Vi har använt en auktoriserad översättningsbyrå och har sedan skickat in den översatta texten. Där finns det ordet inte med. Men i ingressen i webbversionen har tidningen själv lagt till detta. Vi har efterfrågat en rättelse.

(Applåder)

Tillståndprocesserna för havsbaserad vindkraft

Anf. 57 HELENA STORCKENFELDT (M):

Herr talman! Sverige är i stort behov av mer ren el. Därför är det glädjande att regeringen tar frågan på allvar och agerar. På bara sju månader har den borgerliga regeringen satt ny kurs för svensk energi- och klimatpolitik. Efter åtta år av socialdemokratiskt styre som lett till ett nedmonterat energisystem är det en lättnad att se en vändning.

Klimatomställningen är vår tids stora fråga, och fokus ligger på att trycka tillbaka utsläppen och elektrifiera. Det nedmonterade energisystemet ska byggas upp. Utanför mitt hemlän Halland har regeringen nu godkänt två nya havsvindprojekt som tillsammans kommer att kunna leverera tillräckligt mycket el för att försörja cirka 1 miljon hushåll. Min fråga till

Anf. 58 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamoten Storckenfeldt, för den frågan! Det är många som undrar hur det kommer sig att man som klimatminister talar så mycket om el- och energifrågor. Det är för att det är i princip hela vår omställning.

I Sverige har vi möjligheten att sluta släppa ut det fossila, sluta använda det som smutsar ned och i stället gå över till el. Vissa tror kanske att det bara handlar om bilar, som i stället för att ha koldioxid som bolmar ut ur avgasrören ska gå på el. Men det är bara en liten del av det hela. Det handlar om våra stora industrier. Det handlar om vårt jordbruk. Det handlar om hela vårt samhälle som faktiskt kan sluta släppa ut och nå nettonoll. Men då behövs mycket mer el.

Som ledamoten själv nämner har regeringen godkänt både två parkers miljötillstånd och kabelanslutning för en tredje park, Kriegers flak. Vi kommer att fortsätta i den här takten och arbeta hårt för att leverera mer havsbaserad vindkraft, men vi kommer också att ta ett helhetsgrepp om den här frågan. Vi har nyligen tillsatt en utredning som ska analysera hur systemet funkar, för att ta tag i den här frågan på botten utöver det vi redan gör.

(Applåder)

Anf. 59 HELENA STORCKENFELDT (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Sverige är som sagt i stort behov av mer ren el, inte minst i de södra delarna av landet, och det är tydligt att alla fossilfria kraftslag kommer att behövas. Regeringen har redan godkänt dubbelt så mycket havsvindkraft som den föregående regeringen, och det pekar ut riktningen. Sverige ska lyckas med omställningen.

Min följdfråga är hur regeringen ser på de ansökningar om kommande havsvindprojekt som ligger på regeringens bord i dag.

Anf. 60 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för ännu en bra fråga! Många ansökningar har kommit in, och det välkomnar vi. Vi behöver göra en ordentlig analys av var vi kan ge tillstånd. Ibland kanske försvaret är oroade över hur en havsvindkraftspark skulle påverka landets försvarsförmåga. Ibland kan det vara miljön som skulle påverkas negativt. Vi behöver ta ansökningarna på allvar och göra noggranna analyser innan vi ger besked.

Vi ser också behov av att ta ett helhetsgrepp om denna fråga, och en utredning ska därför titta på exempelvis hur man kan utforma anvisningssystem, så att vi kan säga var man kan bygga havsbaserad vindkraft. Vi kommer att utreda frågan noga och leverera fler förslag på detta område.

(Applåder)

Anf. 61 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Europa har en mörk historia av antisemitism. Den manifesterade sig i all sin avskyvärdhet genom Förintelsen, där 6 miljoner judar mötte döden. Efter andra världskriget skulle därför antisemitismen aldrig mer få fäste i Europa. Generationer av européer har fått lära sig om Förintelsen i skolan och lyssnat till överlevandes berättelser.

Trots detta vittnar många svenska judar i dag om att de blivit hotade eller förföljda, inte minst av nazistiska och islamistiska grupper som klottrar hakkors på judiska skolor. Judiska begravningsplatser vandaliseras och brandbomber kastas mot synagogor. De judiska församlingarna tvingas därför lägga en stor andel av sina insamlade medel på säkerhet.

Min fråga till kulturministern är om regeringen planerar att vidta åtgärder för att täcka kostnaderna för säkerheten vid judiska samlingsplatser.

Anf. 62 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Tack, Magnus Berntsson, för en oerhört angelägen fråga! Det är en av regeringens främsta prioriteringar att jobba för att motverka antisemitism och för att möjliggöra för människor att leva ett judiskt liv fullt ut i Sverige.

Det är naturligtvis oerhört allvarligt. Jag har själv fått möjlighet att resa runt i Sverige och möta församlingar som är oroliga, skolor som tvingas lägga pengar som skulle ha gått till barnen på säkerhet och föreningar som tvingas lägga ned sin verksamhet på grund av oro, våld och hot. Så kan vi inte ha det i en öppen demokrati, och så ska vi inte ha det.

Regeringen har tagit flera beslut som är steg på vägen för att möjliggöra att arbeta hårdare mot antisemitism och för att människor ska kunna leva ett fritt, judiskt liv. Ett av de stegen är den tvärdepartementala arbetsgrupp som nu har inlett sitt arbete. Säkerhetsfrågan är faktiskt den första frågan att prioriteras i denna gruppering.

(Applåder)

Anf. 63 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Vi talar om en djupt etablerad grupp i samhället. I min hemstad Göteborg har den judiska befolkningen haft väldigt stor betydelse för utvecklingen av själva staden. Det måste vara ett samhälleligt ansvar att bekämpa antisemitismen varhelst den dyker upp. Därför undrar jag om inte kulturministern håller med mig om att misslyckandet inte i huvudsak ska bekostas av de judiska församlingarna.

Anf. 64 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Naturligtvis är det så att man i en öppen demokrati måste ha ett rättsväsen som fungerar. Det måste fungera mot alla typer av hat och hot i samhället, även när de är så tydligt antisemitiska och riktade mot judiska församlingar och föreningar. Självklart är det här någonting som regeringen arbetar med. Vi ser över både rättsformerna och hur vi på ett bättre sätt ska samarbeta i hela regeringen, men också med samhället.

Det gjorde mig oerhört olycklig när jag besökte den judiska skolan i Göteborg och fick ta del av deras rapporter. Så ska vi inte ha det i ett öppet och fritt Sverige. Det ska den här regeringen se till.
(Applåder)

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Ungas läsande i utsatta områden

Anf. 65 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Parisa Liljestrand.

Att läsa böcker behöver vara roligt. Läsning är roligt, men bara för den som kan och för den som har möjlighet. I dag växer många barn upp utan ett hem fyllt med böcker, och ingen läser någon godnattsaga för dem när de ska lägga sig.

Tidigare i år kom en kartläggning av barns och ungas läsning i nuläget, och den visade på stora brister i läsförståelse bland unga i utsatta områden, barn och unga med flerspråkighet och barn och unga med funktionsnedsättning. Läsning har stor betydelse för alla delar av livet. Det är därför ytterst en demokrati- och rättighetsfråga. Vad tänker statsrådet göra för att öka läsandet så att det blir roligt för barn och unga i utsatta områden?

Anf. 66 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga! Den är mycket relevant att ställa sig, inte bara i ljuset av den rapport som nyligen kom och som visar på läsvanorna bland barn och unga utan också för precis det som ledamoten nämner, nämligen att om vi ska kunna ha ett öppet, fritt och demokratiskt samhälle är läsande och skrivande en naturlig del. Det är självklart för mig som kulturminister och även för min ministerkollega som har ansvar för hela skolsektorn, nämligen statsrådet Edholm.

För ett antal veckor sedan bjöd vi in parter som i dag arbetar med läsning brett i samhället för att diskutera vad som har gjorts, vad som behöver göras framöver och vilka steg vi ska ta i den riktningen. Det var ett viktigt möte. Det var första gången som Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet bjöd in gemensamt till den här typen av sittning. Det var också ett väldigt positivt möte, och jag kan försäkra ledamoten om att vi i en snar framtid kommer att kunna leverera några besked om detta.

Anf. 67 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för ett svar som var mycket roligt att få höra!

I dag lever många barn och unga framför sin skärm. Om de läser någonting är det enbart korta stycken eller enstaka meningar. Vi behöver göra läsningen ännu roligare för alla barn, oavsett var de bor i landet, och locka barnen till böckernas värld. Det behövs en motvikt till skärmarnas värld där bara dopamin regerar. Vilka åtgärder ser statsrådet som viktiga för att göra läsning och böcker roligt för alla barn och unga i Sverige?

Anf. 68 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Precis som ledamoten själv, och både jag och mina övriga regeringskollegor, är inne på handlar det mycket om att skapa möjligheter att få tillgång till litteratur och möjligheter att få ta del av den. Det måste

finnas vuxna som vägleder en in i litteraturens värld, inte minst i skolan men också utanför. Jag vet av egen erfarenhet hur viktigt det är att det finns vuxna som kan vägleda en in i läsandet och litteraturen när hemmet kanske inte har den möjligheten.

Vi behöver dock också jobba med hemmet och för att få föräldrar att förstå hur viktigt det lästa ordet är för barnen och hur viktigt det kommer att vara senare i deras liv.

Detta är ett gemensamt arbete vi har att göra framöver.
(Applåder)

Socialtjänstens arbete mot rekryteringen av unga gängbrottslingar

Anf. 69 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Maria Malmer Stenergard. Sverige skakas av det pågående gängvåldet. Rikspolischefen vittnar om att tre nya rekryteras till den organiserade brottsligheten varje dag, och det handlar främst om barn och unga.

Om gängen ska stoppas måste också nyrekryteringen stoppas. Runt om i vårt land arbetar socialtjänsterna med att upptäcka barn och unga som löper risk att dras in i gängen. I många fall placeras dessa i institutioner och på HVB-hem – hem för vård eller boende – i förebyggande syfte, och dessa placeringar är mycket kostsamma. Det kan för en enda ungdom kosta flera miljoner kronor.

Hur mycket fick då landets socialtjänster av regeringen för arbetet mot ungas brottslighet? De fick 10 miljoner fördelat på 290 kommuner.

Tänker regeringen ge landets socialsekreterare de resurser som de behöver för att stärka det förebyggande arbetet, eller tänker regeringen även i fortsättningen underfinansiera socialtjänsten?

Anf. 70 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar för en fråga som mer naturligt besvaras av socialtjänstministern.

Sverige befinner sig i en oerhört allvarlig situation just nu. Barn och unga – så unga som tioåringar – rekryteras direkt in i de kriminella nätverken. Regeringen har därför ett väldigt starkt fokus på att säkerställa att vi får trygga gator och torg och att den utveckling som vi har sett under lång tid stoppas.

Precis som ledamoten är inne på kommer inga åtgärder att vara tillräckliga om vi inte hindrar och stoppar rekryteringen. En del i detta kommer därför det väldigt viktiga verktyget en ny socialtjänstlag att vara. Den kommer att ge möjligheter att jobba proaktivt i stället för reaktivt, vilket sker genom dagens lagstiftning.

Utredningen kom för flera år sedan, men denna regering skriver nu fram en ny lag.

Anf. 71 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Den lågt satta ambitionen är närmast ett hån mot de socialsekreterare som arbetar med frågan.

I min egen hemkommun, Huddinge, jobbar man väldigt hårt nu med att identifiera vilka som är i riskzonen. Ju fler man hittar och identifierar,

desto större är risken att det gröper ur kommunernas redan hårt ansträngda ekonomi. Jag förutsätter därför att man tillför resurser så att kommunerna kan ta sitt ansvar och hjälpa till att bryta nyrekryteringen till gängen.

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Anf. 72 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag skulle önska att socialdemokrater hade lite större dialog sinsemellan. Socialdemokraterna envisas med att fortsätta hävda att de 10 miljonerna ska delas mellan 290 kommuner trots att jag i flera interpellationsdebatter har berättat att de naturligtvis ska gå till en central funktion som ska stötta socialtjänsten brett.

Vi kommer att göra det som Socialdemokraterna inte lyckades göra. Vi kommer att skriva fram en ny socialtjänstlag som innebär att Sveriges socialsekreterare får helt andra och nya verktyg.

(Applåder)

Konstnärlig frihet

Anf. 73 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Debatten om konstnärlig frihet har varit het den senaste tiden. Vänsterpartierna med Socialdemokraterna i spetsen har tydligt styrt konsten i flera decennier, vilket har varit ett stort problem. Det konstateras inte minst i Myndigheten för kulturanalys rapport *Så fri är konsten*. Styrningen har framför allt skett genom de kulturpolitiska och filmpolitiska mål som präglat konsten under lång tid.

Det är förskräckligt att konstnärer känner sig tvingade att anpassa sitt skapande efter vänsterns ideologiska krav för att kunna få bidrag och anslag.

Vad kommer kulturministern att göra för att tvätta bort den röda färgen från kulturen och göra konsten fri på riktigt?

Anf. 74 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar Angelika Bengtsson för en viktig fråga.

Konstens frihet har vi diskuterat i alla möjliga sammanhang. Regeringen har varit tydlig från dag ett. Både i Tidöavtalet och i regeringsförklaringen slås fast att principen om armlängds avstånd till kulturen och konsten ska gälla och att konstens frihet är en förutsättning i en fri och levande demokrati.

Vi kommer därför att fortsätta göra allt vi kan för att stå emot alla möjliga slags politiska påtryckningar som vill påverka kulturen och konsten. Genom att se tillbaka på historien vet vi hur det har fungerat – ganska dåligt – och vi vet hur det fungerar på andra ställen i världen där kulturen är styrd och inte fri.

Det kommer att vara ett sant nöje för mig att under dessa fyra år fortsätta jobba med kulturens frihet och fortsätta tvätta bort alla slags politiska markeringar för att möjliggöra en frihet i konsten på riktigt.

(Applåder)

Anf. 75 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Det var glädjande, och jag ser fram emot arbetet under mandatperioden.

En sak som Sverigedemokraterna har drivit är frågan om nya kulturpolitiska mål. Det är *ett* sätt för att försöka förändra och få bort den röda stämpel som finns inom kulturen.

Hur går det med detta arbete? När kan vi se nya kulturpolitiska mål som verkligen värdesätter kulturens och konstnärernas frihet?

Anf. 76 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Regeringen har varit på plats i snart åtta månader. Under denna period har vi haft möjlighet att lägga fram *en* budget och haft *en* vända då vi kunnat se över regleringsbrev. Vi har redan haft möjlighet att arbeta med att tvätta bort olika typer av politisk styrning hos våra myndigheter på kultursidan. Det kommer vi att fortsätta göra.

Vi kommer naturligtvis också att se över helheten. Men det viktigaste för oss är att möjliggöra för kulturen och konsten att vara fri från styrning i sin helhet. Det kommer att genomsyra hela regeringens arbete på kulturområdet framöver.

(Applåder)

Informationsplikt för offentliganställda

Anf. 77 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Fackförbundet DIK, som organiserar bland annat bibliotekarierna, har gjort en undersökning angående angiverilagen. Det visade sig att hela 93 procent av bibliotekarierna tycker att detta är ett riktigt dåligt förslag.

En av dem beskriver det så här: ”Folk ska inte behöva vara rädda för att besöka språkcaféer, söka information, använda dator, ta sina barn till biblioteket osv och oroas för att personalen kommer kolla upp och ev anmäla dem. Det är inte vårt jobb att anmäla papperslösa och jag kommer inte acceptera att det åläggs mig.”

Samma sak har vi fått höra från bland annat vårdpersonal, socialsekreterare och lärare. Av dem säger nio av tio nej. Även de stora regionerna säger nej till detta.

Varför går regeringen då vidare med ett sådant förslag?

Anf. 78 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag tackar Lorena Delgado Varas för frågan.

Detta avser en utredning om informationsplikt som regeringen kommer att tillsätta inom kort. Utredaren ska komma med förslag om en skyldighet för offentliganställda att meddela om de kommer i kontakt med en person som vistas illegalt här i landet.

Regeringen kommer nämligen inte stillatigande att se på medan skuggsambandet växer och människor far otroligt illa. Vi vill säkerställa att ett ja är ett ja och att ett nej verkligen är ett nej. Ytterst handlar det om att prioritera våra resurser till dem som verkligen har skyddsskäl.

Med det sagt ska utredaren också titta på eventuella undantag från informationsplikten. Jag tycker återigen att utredaren ska få jobba i lugn och ro med detta. Vi får återkomma när förslaget har kommit. Jag ser fram emot en debatt och synpunkter som kan komma med anledning av förslagen.

(Applåder)

Anf. 79 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att man skjuter ifrån sig frågan. Det här är ändå väldigt tunga värderingsfrågor som handlar om hur vi formar vårt samhälle. Förutom det som nämdes tidigare är det så att detta går emot flera yrkens yrkesetik, som till och med är överordnad vissa regler. Det gäller till exempel vården, socialsekreterare och så vidare. Det här kommer att gå emot människors mänskliga rättigheter och bryta integriteten. Om ingen yrkeskår vill ha det här, varför vill ni ändå verkställa det? Är det inte lika bra att lägga ned utredningen?

Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Det stämmer att det här handlar om tunga värderingsfrågor, precis som ledamoten säger. Jag duckar verkligen inte för den debatten utan välkomnar den.

Jag erkänner att det finns målkonflikter och att det kan kännas svårt för många offentliganställda. Men jag tycker att det är en oerhört viktig princip att alla delar av det offentliga Sverige ska dra i samma riktning och att man ska göra vad man kan för att säkerställa att myndigheters och domstolars beslut efterlevs.

Jag vill å det starkaste ta avstånd från uttrycket angiverilag. Det här handlar om offentliganställda i deras tjänst.

(Applåder)

Stöd till konstnärer på flykt

Anf. 81 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Min fråga riktar sig till kulturministern.

Förra veckan deltog kulturministern vid EU:s ministerrådsmöte tillsammans med övriga kulturministrar. Statsrådet sa då att det svenska ordförändskapets fokus på medie- och kulturområdet är frihet. Under mötet antogs rådsslutsatser om utsatta och fördrivna konstnärer. Slutsatserna innehåller bland annat uppmaningar till medlemsstaterna att verka för stärkt stöd till hotade konstnärer på flykt och att öka ambitionerna när det gäller exempelvis residensbostäder och nödresidens. Samtidigt ser vi oroväckande tendenser i Sverige; exempelvis börjar kommuner dra sig ur fristadssystemet.

Min fråga är: Vad planerar kulturministern för insatser framåt för att stärka och utveckla Sveriges arbete på detta område, så att vi lever upp till rådsslutsatserna och ökar stödet och skyddet till hotade och förföljda konstnärer och författare?

Anf. 82 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det var verkligen en glädjande framgång för det svenska ordförandeskapet att samtliga medlemsstater samlades och antog rådsslutsatserna för konstnärer på flykt. Det var väldigt fint att höra alla medlemsstater stå upp för både möjligheten för konstnärer på flykt att söka nödresidens och möjligheterna för oss att lära av varandra medlemsstaterna emellan.

Mycket görs redan. Sverige och Norge är faktiskt bäst i klassen när det kommer till olika typer av residensprogram och möjligheter att via till exempel Icorn vistas på olika ställen. Jag hade själv nyligen möjligheten att besöka Gotland och dess residensprogram, där man tagit emot konstnärer från Ukraina och andra ställen i världen.

Det här är ett prioriterat område, och det var som sagt mycket glädjande att medlemsstaterna kunde anta dessa rådsslutsatser.

Anf. 83 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret. De rådsslutsatser som statsrådet själv var med och beslutade om är tydliga vad gäller ökade ambitioner och ökat stöd för hotade konstnärer. Samtidigt ser vi att allt fler kommuner i stället minskar sitt stöd.

Jag undrar fortfarande hur kulturministern ämnar höja Sveriges ambitioner på området och vilka incitament som kan utarbetas för att få fler kommuner att ansluta sig till exempelvis fristadssystemet.

Anf. 84 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Tack för att vi fick ytterligare 30 sekunders talartid var – det är svårt att hinna med allting på en minut.

Vi ska inte glömma bort att Sverige faktiskt är bäst i klassen tillsammans med Norge när det kommer till att skapa den här typen av möjligheter för konstnärer på flykt.

Våra rådsslutsatser, som vi har antagit tillsammans med EU:s andra medlemsstater, handlar om att lära av varandra och titta på hur andra länder har gjort för att kunna applicera och implementera andra arbetssätt och metoder. Det kan vi naturligtvis göra även i Sverige för att bli ännu bättre. (Applåder)

Tillämpningen av vattendirektivet

Anf. 85 MATS GREEN (M):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Romina Pourmokhtari. I och med Tidöavtalet pausar vi som tur är den pågående omprövningen av vattenkraften mot bakgrund av svenska myndigheters absurda tillämpning av EU:s vattendirektiv. Det gäller framför allt den småskaliga vattenkraften. Denna omprövning slår mot energiförsörjningen, klimatet, landsbygden, grundläggande rättsprinciper och en räkna riksdagsbeslut. Hade nederländska myndigheter tillämpat exakt samma direktiv på samma sätt som svenska myndigheter hade Nederländerna inte existerat i dag, för då hade man rivit ut alla fördämningar.

Min fråga är: Hur kan vi åtgärda detta genom mindre ingripande och framför allt mer proportionerliga åtgärder i stället för de rättsvidriga utrivningarna av månghundraåriga kvarnar, dammar och små vattenkraftverk?

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Anf. 86 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Green för den viktiga frågan.

Vattenkraften är en fantastisk tillgång för Sverige. Det är tack vare vattenkraften vi kan ha ett så rent energisystem, som gör att så många vill ha sin verksamhet i Sverige för att bygga varor och produkter eller erbjuda tjänster som är rena, inte ger utsläpp och inte är byggda på energi från olja, kol och gas. Därför är vattenkraften så otroligt viktig.

Vi har miljöprövningar som pågår. Dessa är nu pausade för att vi under det här året ska kunna se över hur prövningarna kan utföras på ett klokt sätt som ser till att vi värnar vår biologiska mångfald, vår miljö, våra fantastiska fiskar och andra djur i havet men också ser till att vattenkraften fortsatt kan bidra till vårt rena och starka energisystem.

Anf. 87 MATS GREEN (M):

Herr talman! Vi som slår vakt om grundläggande rättsprinciper, om energiförsörjningen och om landsbygden behöver nu sätta stopp för de här utrivningarna. Jag förutsätter att statsrådet har mött berörda organisationer, som LRF, Energiföretagen, Svensk Vattenkraftförening med flera, för att diskutera detta. Har statsrådet mött dem? Kan hon ge en beskrivning av den kommunikationen och den dialogen?

Anf. 88 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag kan inte närmare redogöra för den exakta dialogen om vattenkraften med olika parter. Men självklart har dialog förts såväl med Energiföretagen och enskilda aktörer som äger småskalig vattenkraft som med många av de miljöorganisationer som är bekymrade över att det här på något sätt skulle sänka miljöstandarden, vilket det inte handlar om. Under det här året, då vi pausar prövningarna, vill vi se över hur vi kan utföra dem på ett bättre sätt. Vi vet att de som bedriver vattenkraft också är måna om miljön; det är inte så att vattenkraft och miljö står emot varandra. Här finns det potential att med dialog och förbättring se till att göra det som den tidigare regeringen gjorde men göra det på ett mycket bättre och klokare sätt.

(Applåder)

Säkerheten på Sis-hem

Anf. 89 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Under flera års tid har det uppdagats brister i verksamheten vid Statens institutionsstyrelse, Sis. De senaste åren har Sis tagit emot och fått anslag för unga som begått grova brott, inte minst våldsbrott. Många av dem som kommer in är dessutom drogberoende.

Samtidigt vet vi sedan tidigare att personalen på Sis inte har befogenhet att vare sig rutinmässigt visitera ungdomarna vid inpassering eller för den delen genomsöka rummen efter vapen eller droger vid misstanke om att sådana finns där. Detta riskerar i sig tryggheten och säkerheten för såväl ungdomar som personalen som arbetar inom Sis.

Nu senast har rapporteringen från Sis präglats av rymningarna i Göteborg och Lund och fritagningen i Södertälje.

Min fråga till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall är: Vilka åtgärder vidtas för att öka tryggheten och säkerheten vid landets Sis-hem?

Anf. 90 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar för en oerhört angelägen fråga. Jag och regeringen delar verkligen den bild som ledamoten redogör för. Det är en oerhört allvarlig situation på Sis, och det har vi påtalat under flera år. Det är i praktiken så att man kan sitta inne på ett Sis-hem och planera sin egen rymning, beställa droger eller ha kontakt med sexuella förövare. Det är ingen ny problematik, utan den har funnits under lång tid.

Den här regeringen säkerställer nu att viktiga och helt nödvändiga verktyg kommer på plats. Därför har vi tidigarelagt den så kallade EKT-utredningen, som kommer att begränsa tillgången till bland annat mobiltelefoner och datorer, så att det här får ett stopp. Men vi gör också mer.

Vi kommer att ge tilläggsdirektiv som också omfattar kroppsvisitationer, rumsvisitationer och möjligheten att med metalldetektorer undersöka dem som besöker Sis.

Anf. 91 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Jag är väldigt nöjd med svaret, så jag har ingen följdfråga. Tack, statsrådet!

Medel till biblioteken

Anf. 92 EWA PIHL KRABBE (S):

Herr talman! Att främja läsande tror jag att vi alla är besjälade av. Alla goda krafter behöver förenas för att förändra läsandets status.

Sedan 2018 har kommunerna kunnat söka bidrag för att utveckla de egna folkbiblioteken efter de behov som har funnits. Satsningen Stärkta bibliotek bygger på en tillit till professionens egen förmåga att bedöma vad som är viktigt för de lokala biblioteken. Men anslagen försvinner vid detta års utgång.

Bibliotekens betydelse för kulturen, särskilt i mindre kommuner och glesbygd, är stor. Det är viktigt att fortsätta att stimulera verksamheten utifrån de lokala behoven.

Jag vill därför fråga kulturministern: Avser statsrådet att fortsätta att stödja och stärka biblioteken, och hur ser planen ut?

Anf. 93 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det gläder mig att vi får tala så mycket om läsning i talarstolen i dag. Det är en oerhört viktig och angelägen fråga, inte minst i ljuset av den rapport som presenterades för lite drygt en vecka sedan. Där kan vi se att läsningen är utmanad inte minst bland barn och unga med annan bakgrund än svensk och boende i andra hem än svenska.

Detta är naturligtvis någonting som regeringen tar till sig och kommer att fortsätta att arbeta med. När det gäller frågan om bidragen till biblio-

teken inom ramen för Stärkta bibliotek pågår just nu en budgetberedning. Det är ingenting som jag kan uttala mig om.

Läsningen är en fortsatt prioriterad fråga för regeringen, och vi kommer att agera för att möjliggöra för Sverige att bli ett läsande land igen. Det kan jag försäkra ledamoten om. Jag kommer att göra allt som står i min makt för att göra det.

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Socialtjänstens arbetsmetoder och resursanvändning

Anf. 94 JOHNNY SVEDIN (SD):

Herr talman! Min fråga går till minister Camilla Waltersson Grönvall.

Antalet orosanmälningar ökar samtidigt som ekonomin viker och den kommunala sociala barn- och ungdomsvården förväntas lösa allt fler problem.

Samtidigt ökar den psykiska ohälsan, och den sprider sig allt längre ned i åldrarna. Det har naturligtvis en stor påverkan på barns och ungas mående och behov av olika samhällsinsatser.

Ett av de stora problemen inom socialtjänsten är att det har blivit viktigare att föra anteckningar, journalföra och administrera än att träffa barn och ungdomar i behov av samhällets stöd.

En utredning som tillsattes 2015 fick i uppdrag att utreda den svenska sociala barn- och ungdomsvården. Den visar bland annat att en socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården ägnar en mindre del av sin tid till att träffa barn och en större tid till administration. Dessutom tillkommer en massa krav från kommunerna att kanske delta i måldiskussioner, internkontroll och så vidare.

Min fråga är: Anser ministern att socialarbetarnas resurser verkligen används på bästa sätt i dagsläget när det gäller unga som har hamnat snett? Hur arbetar ministern för att underlätta för socialarbetare att kunna träffa barn och unga som mår dåligt?

Anf. 95 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, Johnny Svedin, för en fråga som ligger mig oerhört varmt om hjärtat!

Jag tillbringar så mycket tid jag bara kan just nu med att resa runt till landets socialtjänster. Jag möter frustrationen från landets socialsekreterare i väldigt hög grad.

Vi gör nu en rad insatser och åtgärder för att kunna möjliggöra att man i större utsträckning träffar dem man arbetar med för att kunna säkerställa en tryggare framtid.

Det handlar bland annat om skolsociala team, som vi presenterade för några veckor sedan. Som gammal högstadielärare önskade jag många gånger att jag hade haft socialsekreterare på plats för att sida vid sida arbeta tillsammans för att möta barnen i den så viktiga skolan.

Det handlar också om den viktiga nya socialtjänstlagen. Den kommer att möjliggöra ett förebyggande arbete i stället för ett reaktivt arbete. Det kommer också att innebära att det blir minskad administration samt möjligheter att på ett helt annat sätt lägga tid på att arbeta tillsammans med barn och unga i stället för administrativa uppgifter och utredningar som ofta tar väldigt lång tid.

Anf. 96 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Romina Pourmokhtari.

I måndag var det den biologiska mångfaldens dag. Det är en dag som är instiftad för att uppmärksamma denna viktiga fråga. Enligt FN:s expertpanel för biologisk mångfald hotas 1 miljon växt- och djurarter globalt av utrotning de kommande decennierna. I Sverige är lite mer än 2 000 av totalt 21 000 arter hotade.

Utrotningstakten är just nu snabbare än den varit de senaste tio miljoner åren. Naturvårdsverket visar i sin senaste miljömålsuppföljning att utvecklingen för den svenska biologiska mångfalden är negativ. Utvärdering görs vart fjärde år. I den senaste föreslår Naturvårdsverket att regeringen ska prioritera klimat och biologisk mångfald.

När regeringen nu har minskat på pengarna för skötsel och skydd av värdefull natur vill jag därför fråga om planerna framåt för att prioritera arbetet för den biologiska mångfalden. Vad gör regeringen, och vad gör ministern?

Anf. 97 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Eftersom jag endast har ett inlägg ska jag nu raskt börja med att berätta att våra budgetar är ansenliga. Regeringen har lagt fram större miljö- och klimatbudgetar än vad de miljöpartistiska klimat- och miljöministrarna någonsin gjorde. Vår budget för klimat och miljö är väldigt stor.

Arbetet för biologisk mångfald måste öka. Vi måste göra mer än vad vi gjort hittills. Det är väldigt välkommet att vi på internationell nivå nu har lyckats komma överens under COP 15-mötet så att vi ser till att länder i hela världen arbetar för en förbättrad biologisk mångfald.

Jag var själv på plats och drev hårt för att vi också ska inkludera näringslivet. Jag tror att det är en viktig del i det hela. Många företag behöver göra mer för att värna den biologiska mångfalden genom sin verksamhet. Det har vi nu beslut på.

Det gäller inte bara för Sverige, som i god samverkan redan arbetar så. Vi arbetar med ett hållbart jordbruk och en hållbar fiske- och skogs politik där vi i samråd med olika förvaltare och ägare ser till att den biologiska mångfalden värnas. Nu har vi även sett till att takten i det globala arbetet förhoppningsvis kan öka.

Den havsbaserade vindkraftens miljöpåverkan

Anf. 98 ELSA WIDDING (-):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari.

Mikroplaster som konsumeras ofrivilligt av människor och djur via mat, vatten och inandning har förorenat vår planet – från toppen av Mount Everest till de djupaste haven.

Vrije universitetet i Amsterdam rapporterade förra året om mikroplaster i människans blod och i kött- och mjölkprodukter. Nu visar också forskning från bland annat Strathclyde universitetet i Glasgow hur mikroplaster i väldigt stor omfattning sprids från vindkraftverkens rotorblad.

Epoxi innehåller 33 procent bisfenol A. Det eroderar från rotorbladen och blåser som mikroplaster mot land. Sedan kan vi lägga till PFAS som används som stabilisator i färgen som rotorbladen målats med.

Erosionen från rotorbladen har nu visat sig vara avsevärt större till havs än på land. Det beror bland annat på saltet och storleken på rotorbladen. I Norge talar man om 25 ton mikroplaster per år från de 400 vindkraftverk som har rotorblad som är längre än 130 meter. Kustnära havsbaserad vindkraft kan dessutom bli en utlösande faktor till total utrotning.

Det blir alltmer tydligt att industrialisering av vår natur har gått för långt. Min fråga miljöministern är: Gäller inte miljöbalkens försiktighetsprincip den miljökadliga vindkraftsutbyggnaden till havs?

Anf. 99 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, Elsa Widding, för denna viktiga fråga om hur vi ska värna vår miljö och vår hälsa!

Vi arbetar på många fronter med hur vi ska se till att skadliga substanser som mikroplaster men också PFAS-ämnen inte kommer ut i vårt samhälle. Det gör vi bland annat genom det fantastiska regelverk som vi utformar i vår union.

Där kan vi brett komma överens och tydligt ge signalen till olika företag om hur de får producera olika produkter och inte för att minska spridningen av skadliga ämnen i vårt samhälle.

Vi gör det också inte minst genom det fantastiska pågående arbetet med ett globalt avtal mot plastföroreningar. Med det kan vi på allvar komma åt dem som producerar ämnen som skadar vår miljö.

När det kommer specifikt till vindkraften är den inte något undantag. Även den ska leva upp till de höga miljökrav som bland annat miljöbalken ställer.

Det är en av anledningarna till att det är svåra och komplexa bedömningar som tar tid när vi godkänner vindkraften. Vi ser till att den lever upp till de miljökrav som ställs, särskilt givet den miljö den är i.

Vi behöver självklart många energislag och däribland vindkraften men också kärnkraften på ett sätt som fungerar för vår närmiljö och inte minst för klimatet.

Barn som rättighetsbärare

Anf. 100 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall. För en månad sedan läste jag i en av de större nyhetstidningarna att socialtjänstministern och regeringen driver frågan om att barns rätt ska väga tyngre än föräldrars. Socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall har sagt att vi kommer att få se ett paradigmskifte i denna fråga. På vilket sätt kommer vi att få se denna förändring, och när?

Anf. 101 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, Malin Höglund, för en fråga som jag tror att de flesta vet ligger mig väldigt varmt om hjärtat.

Socialdemokraterna drev förra mandatperioden igenom en lagstiftning som hette lex Lilla hjärtat. Men de tog inte steget fullt ut, utan lagstiftningen saknade viktiga delar – de delar som faktiskt hade räddat livet på Esmeralda.

Det vi nu gör är att ta steget fullt ut. Vi gör något så betydelsefullt som att göra barnet till egen rättighetsbärare, det vill säga att barns rätt ska gå före vuxnas. Barns röst ska äntligen få höras och spela roll.

Detta är vad den riktiga lex Lilla hjärtat handlar om, och därför är det med stor stolthet jag kan konstatera att detta kommer att bli ett paradigmskifte för socialtjänsten men också för svensk domstolsverksamhet. Det är barnens framtid vi pratar om. Inget barn ska bli berövat sin framtid och sitt liv för att samhället inte har tagit sitt ansvar.

Vi genomför nu det här paradigmskiftet, som innebär att barnet blir egen rättighetsbärare.

(Applåder)

Miljömålen och regeringens budget

Anf. 102 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Herr talman! Varje år genomför Naturvårdsverket en bedömning av miljömålen, och vart fjärde år presenterar man en mer detaljerad rapport. Den senaste av dessa omfattande rapporter publicerades den 17 januari 2023, och där konstateras att åtgärder för miljön verkligen gör skillnad men att det är nödvändigt att öka tempot betydligt om miljömålen för 2030 ska nås.

Naturvårdsverket uttrycker det så här på sin webbplats: ”Eftersom vi bara når eller är nära att nå fyra av sexton miljö kvalitetsmål när vi inte heller det övergripande generationsmålet – att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.”

I höstas meddelade regeringen att man planerar att reducera miljöbudgeten med 60 procent under mandatperioden. Min fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari är om målet om en nära halverad miljöbudget ligger fast.

Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Det är många som tar fasta på olika siffror i våra budgetar, och det finns många delar man kan titta noga på. Jag väljer att inte fästa blicken på prognoserna framöver. Hade man gjort det med tidigare regeringars budgetar hade det också sett mycket dystert ut. Ledamoten Järrebring vet säkert att detta beror på att man utformar prognoserna på det viset. Man brukar inte annonsera exakt var summorna landar i en sådan prognos, utan den brukar peka nedåt.

Vad som däremot är ett faktum är att den här regeringen har lagt fram en miljö- och klimatbudget som är den näst största i modern historia. Man kan titta i detalj. Vi har lagt fram en klimat- och miljöbudget på 19,5 miljarder kronor. Med undantag för året dessförinnan har siffrorna varit runt 18, 12, 11 och till och med 8,9 miljarder, 2017. Då var det ingen som betvivlade möjligheterna för myndigheterna att arbeta hårt med alla sina insatser.

Vi ska se till att en lämplig mängd pengar finns, och vi kommer absolut att fortsätta arbeta hårt för att vi i Sverige ska uppnå våra högt uppsatta miljömål.

(Applåder)

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Minskad spridning av invasiva arter

Anf. 104 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr talman! Min fråga går till miljöministern. Sjön Vättern har nu invaderats av större rovmärla; det är dåliga nyheter. Det är en främmande, invasiv art, som är aggressiv. Efter invasion dominerar den så småningom bottenfaunan, och inhemska bottenlevande djurarter dör ut. Resultatet är kvaddade ekosystem. Spridningen sker ofta genom att man flyttar båtar eller vattenskotrar eller genom att man använder fiskeredskap i olika vatten.

Nu när den har kommit in i Vättern är det omöjligt att bli av med den med dagens metoder. Man oroar sig i grannskapet för att den ska komma även till sjöarna där.

I andra länder är det förbjudet att sprida dessa arter, vilket gör att man rengör båtar innan de ska flyttas, medan vi i Sverige litar till informationskampanjer. De svenska reglerna som ska hindra spridning av främmande, invasiva arter verkar inte vara ändamålsenliga. Tänker regeringen skyndsamt se till att skärpta och mer ändamålsenliga svenska regler för minskad spridning av främmande, invasiva arter upprättas?

Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack till Staffan Eklöf för den kloka frågan! Problemet med invasiva arter är en viktig sak som vi verkligen behöver hantera noga, för när en invasiv art väl har introducerats i ett ekosystem blir det väldigt svårhanterligt.

Vi ser att det arbete som pågår med informationskampanjer och annat genom länsstyrelsernas verktyg för att hantera detta ger framgång och är ett effektivt sätt för oss att hantera problematiken med invasiva arter. Vi kommer självklart att se över hur vi kan vidareutveckla vårt arbete och vilka möjligheter som finns att med olika metoder, bland annat med hjälp av tullen, på olika sätt bidra till att arter som förstör våra ekosystem inte introduceras.

Vi arbetar alltså på olika sätt med att motverka invasiva arter. Jag skulle inte helt underkänna metoden med informationskampanjer eftersom vi ser att de faktiskt har någorlunda bra effekt.

Statusen för svenskt medborgarskap

Anf. 106 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr talman! Svenskt medborgarskap borde värderas som det finaste man som enskild person kan beviljas och inneha i vårt land. Medborgarskapet är förenat med viktiga demokratiska privilegier men också grundläggande skyldigheter.

För den som inte har föräldrar som är svenska medborgare kan medborgarskapet i dag förvärfvas alldeles för lättvindigt. Exempelvis kan en gängkriminell person som är över 15 år men inte fyllt 18 beviljas svenskt medborgarskap endast genom en anmälan. Vi har den senaste tiden fått se hur detta fått helt avskryvda konsekvenser, när någon som misstänks för mord och flyr landet undan rättsväsendet ändå beviljas medborgarskap – eftersom det bara krävs en anmälan.

Så låga förväntningar ska inte gälla för att beviljas medborgarskap. Så här kan vi inte ha det.

Jag vill därför fråga migrationsministern, som jag vet arbetar idogt med att höja medborgarskapets status: Vad avser regeringen att göra för att höja det svenska medborgarskapets värde?

Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Tack, Viktor Wärnick, för att du belyser vikten av denna fråga! Jag håller helt med dig – medborgarskapet måste betyda mer. Det måste uppvärderas både rättsligt och symboliskt. I Sverige tar det alldeles för kort tid att bli medborgare, och kraven är alldeles för lågt ställda.

Viktor Wärnick lyfte det fruktansvärda exemplet med en person som var misstänkt för mordet på Delta Gym, som beviljades medborgarskap under tiden som vederbörande var misstänkt. Det ska inte få hända.

Något som är ytterligare stötande i det fallet är att det fanns ett färdigt utredningsförslag för att stoppa just detta. Men Socialdemokraterna hade låtit det ligga i byrålådan och damma. Vi dammar nu av det och kommer under året att återkomma med en lagrådsremiss för att stoppa detta.

Därutöver kommer vi att tillsätta en grundlagsutredning för att kunna återkalla medborgarskap. Vi kommer att tillsätta en utredning för att ytterligare uppvärdera det genom förlängd hemvisttid, krav på egen försörjning och skärpta krav på hederlig vandel, bland annat.

Beredskapen för extremväder

Anf. 108 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Många är de svenskar som har drabbats av extremväder de senaste åren, och så ser också ut att bli fallet kommande sommar. Det handlar om hushåll och privatpersoner som får sina bostäder vattenskadade efter häftig nederbörd. Det handlar om skogsägare vars skog brinner upp. Och det handlar om äldre som har mycket svårt att hantera den långa perioden av värme och värmeböljor som drar in över vårt land.

Så här ser det ut även i övriga Europa. Förra sommaren var faktiskt den varmaste som uppmätts hittills, och nu varnar forskare för att också denna sommar kommer att bli väldigt varm. I Frankrike pratar Emmanuel Macron om att landet kommer att ha problem med vattentillförseln. Man förutspår 40 procent lägre vattentillgång till 2050. I Spanien oroar sig bönder för sina grödor och försöker ställa om, men det är mycket svårt. Det finns inget vatten, och det kommer inget regn – och somrarna går.

Jag vill fråga klimatministern hur Sverige förbereder sig och hur ministern samordnar med de andra statsråden i denna fråga.

Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamoten Jytte Guteland, för en oerhört viktig fråga! Det är ett väldigt bekymmersamt läge. Precis som ledamoten framför finns det mycket som antyder att vi kommer att ha en svår sommar framför oss. Med detta arbetar inte bara jag själv intensivt utan allra främst landsbygdsministern och ministern för civilt försvar.

Det är väldigt bra att vi har ett statsråd som Carl-Oskar Bohlin som aktivt kan arbeta med hur vi ser till att vårt samhälle klarar av alla de påfrestningar som kommer av exempelvis klimatkrisen. Det allra bästa man kan göra för att undvika sådana här extrema väderfenomen, som blir alltmer återkommande, är ju att minska utsläppen. Vi minskar våra utsläpp genom att sluta använda fossil energi och börja använda rena metoder och sätt att framställa produkter och tjänster. Därför är det väldigt viktigt med ett rent energisystem. Jag hoppas att Socialdemokraterna nu också ställer sig tydligt bakom kärnkraften, så att vi kan ha mer ren el och sluta släppa ut och bidra till extremväder.

Barns trygghet och kommunikationen mellan myndigheter

Anf. 110 CARITA BOULWÉN (SD):

Herr talman! År 2003 miste lilla Sabina, fem år, livet. Hon blev ihjälhuggen av en man som uppgav att han befalldes av röster i sitt huvud. Mannen dömdes till rättspsykiatrisk vård. Där träffade han en kvinna som också var intagen. De fick två barn tillsammans.

Det yngsta barnet är nu familjehemsplacerat, men det äldsta, som nu är fem år, fick mannen ensam vårdnad om när pojken var två år efter att mamman hade återfallit i missbruk. Socialtjänsten uttryckte till domstolen att det skulle vara praktiskt om mannen fick ensam vårdnad. Man upplyste dock inte om mannens bakgrund.

Chefsöverläkaren på Säter beskrev senast i juni förra året mannen som våldsbenägen, stresskänslig och med tydlig empatistörning. På en fråga från läkare, när mannen säger att han är frisk, om det är han eller rösterna som svarar, säger han: Det kan man aldrig veta.

Mannen är nu ute i samhället igen med ensam vårdnad om sin femåriga son. Socialtjänsten där de bor har ingen kännedom om mannen.

Jag är medveten om att socialtjänstministern inte kan uttala sig i enskilda fall. Men min fråga är: Hur arbetar regeringen för att förbättra kommunikationen mellan myndigheter, och hur ska vi bättre kunna säkra barns trygghet och säkerhet för att undvika fler tragiska fall som exempelvis Lilla hjärtat eller, som senast, lilla Tintin?

Anf. 111 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack, Carita Boulwén, för frågan!

Precis som ledamoten själv säger kan jag inte kommentera några enskilda fall. Men att prioritera arbetet för att säkerställa barns trygghet och säkerhet är en av de frågor som står allra högst upp på min egen dagordning.

I dag är det en rad barn som har fått ge namn åt lagar. Så ska vi naturligtvis inte ha det.

När det gäller umgängesrätt och vårdnad finns det en rad utredningar som just nu arbetar. Vi får väl återkomma när vi också har remissvaren på de utredningarna för att kunna gå vidare med en lagstiftning.

Men jag vill också säga att om det visar sig att dessa utredningar inte är tillräckligt kraftfulla för att kunna säkerställa detta kommer vi att gå vidare. Vi har dessutom inte mindre än tre utredningar som just nu arbetar i Socialdepartementet och Justitiedepartementet för att säkerställa att man ska kunna lämna relevant information mellan olika myndigheter för att det här inte ska hända igen.

Förtroendet för public service

Anf. 112 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Public service-företagen i Sverige har ett högt förtroende. Den senaste mätningen visar att så många som tre av fyra har ett högt förtroende för public service. Men samtidigt ser vi att det finns en del kvar att göra och att det skiljer sig lite mellan olika grupper. Anser kulturminister Parisa Liljestränd att det är möjligt att öka förtroendet hos just denna grupp, som menar att de i dag inte har en relation till public service?

Anf. 113 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Public service är verkligen en del av vår demokratiska infrastruktur. Inte minst i tider av kris och krig är det viktigt att alla i vårt land kan vända sig dit för att få relevant och sanningsenlig information. Därför betonar vi också i direktiven till public service-utredningen att de förslag som tas fram ska stärka public services legitimitet och också hjälpa till att behålla det höga förtroendet.

Jag vet att det finns de som försöker göra partipolitik av den här frågan. Det finns de som säger att det handlar om att stryka väljargrupper medhårs, men inget kunde vara mer fel. Det finns i dag grupper där förtroendet för eller relationen till public service är svagare och ibland närmast obefintligt. Nya generationer och nya svenskar behöver också hitta dit.

För mig är det här en oerhört viktig fråga. Jag förstår inte hur det inte kan vara det för andra. I direktiven trycker vi på att public service ska fortsätta att folkbilda och fortsätta att göra journalistik för hela landet. Det tror jag är det absolut bästa sättet att bygga förtroende för denna viktiga del av vår demokratiska infrastruktur.

Bistånd och migration

Anf. 114 FREDRIK SAWESTÅHL (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Maria Malmer Stenergård.

Den moderatledda regeringen lägger just nu äntligen om svensk migrationspolitik. Vi lägger också om biståndspolitiken. Inom biståndspolitiken trycker vi för första gången väldigt hårt på kopplingen mellan handel och bistånd för att motverka fattigdom och göra världen bättre. Men det finns också en tydlig koppling mellan biståndet och migrationen. Där har regeringen tidigare uttryckt att man vill titta på möjligheten att använda biståndet som ett sätt att förmå länder att ta emot sina egna medborgare när de ska återvända, att biståndet då skulle kunna vara ett påtrycknings-

medel och att man skulle kunna dra in det om länder vägrar samarbeta. Det finns ju flera exempel som vi har kunnat ta del av i medierna genom åren.

Min fråga är därför: Hur avser regeringen att gå vidare med denna viktiga fråga?

Prot. 2022/23:112

25 maj

Frågestund

Anf. 115 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, Fredrik Saweståhl, för denna viktiga fråga! Det stämmer att detta är oerhört prioriterat för regeringen. Återvändandet har inte fungerat tillräckligt bra i Sverige. Det är bara ungefär hälften av dem som ska lämna landet efter att fått nej på sin asylansökan som gör det frivilligt. Här måste vi jobba på alla möjliga sätt.

Vi har bland annat studerat hur Danmark på ganska kort tid har ökat sina nivåer från ungefär samma som i Sverige till 85 procent. Det finns mycket man kan göra.

En nyckel här är att alla relevanta delar av regeringen så att säga talar med samma röst. Därför har jag inlett ett nära samarbete med utrikesministern, bistånds- och handelsministern och justitieministern där vi tillsammans ser till att arbeta mot de länder som inte tar emot sina egna medborgare trots att de har en skyldighet att göra det. Där är biståndet en väldigt viktig del.

Det har också varit prioriterat under det svenska ordförandeskapet att säkerställa att fler länder i Europa jobbar med detta och utövar påtryckningar både via biståndet och via exempelvis viseringspolitiken. Vi ser redan resultat av det.

Stärkande av föräldraansvaret

Anf. 116 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! En stark arbetslinje och en bra skola som ger alla barn en god start i livet är grundläggande för att förebygga framtida sociala problem. Det mest elementära är dock ett gott föräldraskap. Men att vara förälder kan vara både svårt och krävande, och därför är det bra att regeringen har satsat stort på att stödja införandet av föräldraskapsprogram i Sveriges alla 290 kommuner. Det är en verkligt viktig insats för att stärka föräldraförmågan och därmed ge föräldrar bättre förutsättningar att ta sitt föräldraansvar. Föräldrar ska få stöd i sitt föräldraskap, men det är också viktigt att betona och stärka föräldraansvaret. Därför är jag glad att socialtjänstministern liksom statsministern har betonat att detta ska stärkas. Då är min fråga till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall hur detta ska ske: Hur avser regeringen att stärka föräldraansvaret?

Anf. 117 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för frågan! Precis som ledamoten understryker är föräldrarna den absolut viktigaste faktorn för att hålla barn och unga från kriminalitet. De 400 miljoner som regeringen nu satsar på föräldraskapsstöd kommer att vara en viktig resurs när det gäller att understryka detta. Men det hjälper ju inte om föräldrar som verkligen behöver ta emot stödet tackar nej till det.

Därför gör vi en rad saker. Bland annat lägger vi direktiv till utredningen om öppna insatser utan samtycke av vårdnadshavare att just se över frågan om föräldraansvar. Bland annat ska utredningen se över om ekonomiska konsekvenser kan vara aktuella i de fall där vårdnadshavare inte följer beslut från socialnämnden.

Regeringen stöttar och ger föräldrar och vårdnadshavare stöd på en rad olika sätt. Men när man inte tar sitt föräldraansvar måste det också få konsekvenser. Vi undersöker nu möjligheterna att ytterligare inskräpa det.
(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2022/23:323 om ökade medel till välfärden

Anf. 118 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det blir lite märkligt att efter frågestunden återuppta en så intensiv debatt som jag uppfattade att den var strax före frågestunden. Men jag ska göra mitt bästa.

Herr talman! Det var ett antal påståenden om regeringen och regeringens ekonomiska politik som jag skulle vilja bemöta. Vepsä sa bland annat att han tycker att regeringen ger en signal om att vi inte ska rädda välfärden eller att vi inte ska se barnen. Det är allmänna svepande påståenden som naturligtvis inte har något med sanningen att göra.

Att regeringen lade en tredjedel av sitt reformutrymme just på kommunsektorn var ett tecken på att vi såg barnen och att vi ville rädda välfärden. Vi har också sagt att vi ska återkomma efter sommaren, i samband med att höstbudgeten presenteras, med regeringens bedömning av vilka förstärkningar kommunerna kan komma att behöva ytterligare under nästa år.

Regeringen har inte gett några tidiga budgetlöften om skattesänkningar, utan det är ett antal förslag om skattesänkningar och skatteförändringar som har remitterats för att man ska få veta kostnaden. Det är ju ingen hemlighet att denna regering gärna vill göra ett antal skattesänkningar för att stärka arbetsutbudet, för att få strukturella reformer på arbetsmarknaden och för att stärka arbetslinjen. När vi kan göra dessa vet vi inte i dag, men förslagen remitteras för att man ska kunna få en kostnadsberäkning. Det är inga konstigheter i detta, och det innebär inga löften om stora skattesänkningar framför exempelvis anslag till kommuner och regioner.

En del debattörer var lite oroliga över att jag inte skulle se behovet av resurser utan skulle tro att man kan effektivisera alltihop. Det är inte det jag säger. Men i ett sådant här läge, oavsett om det gäller staten, kommuner och regioner eller enskilda hushåll, behöver vi naturligtvis prioritera det som verkligen är kärnuppdraget.

Jag var verksam i Stockholms kommun. Jag noterar att det lades ungefär 25 miljoner kronor på att rödmåla cykelgator i Vasastan. Det är kanske den typen av åtgärder som måste stå tillbaka för att man i stället ska satsa på socialtjänst, äldreomsorg och skola. Alla kommuner måste ha siktet inställt på att åren 2023 och 2024 kanske inte är åren för en massa satsningar och utgifter som inte tillhör kärnuppdraget. Jag tycker att det är viktigt.

Det finns enorma möjligheter med digitaliseringen, och jag menar att kommunsektorn inte använder digitaliseringen i den utsträckning som är möjlig i dag. Och jag tycker att den förra regeringen gjorde alldeles för lite för att pusha på kommuner och regioner att komma längre i digitaliseringen. En studie visar att vi bara genom att använda AI i mycket högre utsträckning kan spara 140 miljarder i offentlig förvaltning. I jämförelse med det bleknar de ytterligare 6 miljarder som Socialdemokraterna lade i sin höstbudget till kommunerna ganska mycket.

Digitaliseringen skapar enorma möjligheter, och det här är bara i sin linda. Kommuner och regioner kan faktiskt göra mycket mer av detta, och man bör ha en tydlig plan för det framöver. Det kommer nämligen att bli svårt att klara både kompetensförsörjning och finansiering av välfärden om vi inte ökar digitaliseringen i våra kommuner och regioner.

Anf. 119 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Det var många frågor som ställdes av både undertecknad och meddebattörer. Jag tänker att det är viktigt att ha en verklighetsbeskrivning som är överensstämmande med verkligheten.

Vi socialdemokrater dubblade anslaget till välfärden i vårt budgetalternativ i höstas. Vi valde att inte gå med på den skattesänkning om 13 miljarder för höginkomsttagarna som Sverigedemokraterna och Erik Slottners regering sedan genomförde.

Vi har haft en debatt här om välfärdsbehoven, barnen i skolan, de äldre i omsorgen och de sjuka i sjukvården och i landets regioner. Man sliter just nu med enorma underskott på grund av det ökade kostnadstrycket, som vi ser i och med stigande priser.

Det är ett vägval som regeringen har gjort, och det är ett vägval som vi känner igen från historien. Det är inte första gången borgerliga regeringar har sänkt skatten för höginkomsttagare. Det spelar ingen roll om det är inflation, lågkonjunktur eller högkonjunktur eller vad det är för väder utanför kammaren – om det är sol eller regn. Man sänker skatten för höginkomsttagare, och kvar står människorna i välfärden och får ta smällen. Just nu ser det väldigt mörkt ut.

Det är ändå glädjande att vi fick in Stockholm i slutspurten. Erik Slottner nämnde Stockholm. Det finns ett brev från finansborgarrådet och skolborgarrådet med en uppmaning till regeringen om att faktiskt ge besked. Denna debatt, den tidigare debatten och troligtvis debatten efter denna kommer att handla om: När ser och hör regeringen, och när gör regeringen skillnad för välfärden? När får vi besked? Kommer det tillskott till landets kommuner och regioner så att barnen i skolan slipper ta smällen när priserna sticker iväg?

Anf. 120 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tycker att jag har svarat på den sista frågan ganska många gånger. Ser regeringen problemet? Ja, det gör vi. Vi följer utvecklingen noga. Det var också därför vi prioriterade detta mycket i den budget som vi lade fram för 2023. När kommer besked? Det kommer efter sommaren, i samband med att vi presenterar höstbudgeten. Som ledamoten Vepsä vet brukar man släppa lite nyheter längs vägen, så besked kommer förmodligen en stund innan själva höstbudgeten ska presenteras i sin helhet.

Sedan tycker jag att man ska vara noga med sanningen. Nu sa Vepsä att Socialdemokraterna fördubblade anslagen till välfärden. Det är inte i överensstämmelse med verkligheten. Regeringen ökar det generella statsbidraget med 6 miljarder. Socialdemokraterna föreslår 12 miljarder. Det innebär inte en fördubbling av anslagen till välfärden. Det innebär en fördubbling av ökningen av det generella statsbidraget. Men era 6 miljarder är en spottstyver jämfört med de mängder av miljarder som finns i kommunernas ekonomi – nu har jag inte siffrorna i huvudet, vilket jag som kommunminister borde ha. Det är statsbidrag, skatteintäkter och avgifter. I den totala summan är 6 miljarder några promille av kommunernas ekonomi.

Det talas om en fördubbling av anslagen till välfärden. Det är klart att det inte är det. Det är en fördubbling av ökningen av det generella statsbidraget. Det är en väldigt stor skillnad jämfört med att säga att det är en fördubbling av anslagen till välfärden.

Vad gäller riktade statsbidrag tror jag faktiskt inte att det var några ökningsar över huvud taget jämfört med regeringen. Inte heller i Socialdemokraternas skuggbudget när det gäller vårändringsbudgeten gavs det några extra anslag till kommunerna. Där gjorde Socialdemokraterna inte någon annan bedömning än regeringen. Man föreslog inga extra anslag till kommunsektorn under 2023 och gav heller inga besked om anslag för 2024. Jag tycker att man får kratta lite framför egen dörr innan man hoppar på den regering som nu sitter.

Det ska bli väldigt intressant att se vad Socialdemokraterna i sin budget gör med skiktgränsen i fråga om den statliga inkomstbeskattningen. Det får vi se i september.

Jag passar på att tacka för en bra debatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:340 om tilläggsdirektiven till utredningen om utjämningsystemet

Anf. 121 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Eva Lindh har frågat mig vilka skäl som ligger till grund för beslutet om ett tilläggsdirektiv till utredningen om utjämningsystemet, om jag avser att ta initiativ till att ytterligare klargöra vad som ska utredas och varför jag inte har verkat för en förlängning av utredningstiden när det redan nu kan bli kort om tid för utredningen att hinna se över hela utjämningsystemet.

Den pågående parlamentariska Utjämningskommittén har i uppdrag att göra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Bakgrunden till att kommittén tillsattes var ett tillkännagivande från riksdagen om att tillsätta en utredning som ser över hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig service i hela landet. Enligt tillkännagivandet skulle översynen också omfatta en analys av hur systemet påverkar kommuners och regioners drivkrafter att stimulera tillväxt.

Dessa delar finns med i ursprungsdirektiven.

Regeringen har beslutat om tilläggsdirektiv som innebär att Utjämningskommittén även ska lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser. Uppdragen i tilläggsdirektiven ligger i linje med ursprungsdirektiven men innebär att frågan om tillväxt och behovet av åtgärder för att främja ett effektivt resursutnyttjande i kommunsektorn lyfts fram.

Skälen för beslutet om tilläggsdirektiv finns beskrivna i direktiven. Det handlar bland annat om att förutsättningarna för kommunsektorns finansiering kommer att försvåras till följd av den demografiska utvecklingen. Detta kan leda till skattehöjningar som riskerar att få negativa samhälls-ekonomiska konsekvenser.

För att säkra välförhållandet i Sverige behöver vi lägga grunden för en stark ekonomisk tillväxt. De generella statsbidragen och utjämnningen är viktiga för kommunsektorns och för enskilda kommuners och regioners finansiering. Det är av stor betydelse att utjämnningssystemet fungerar som det ska, till exempel att skillnader i socioekonomiska faktorer tas om hand genom systemet. Men det som är avgörande för kommunernas och regionernas förmåga att leverera en god välfärd framöver är att skatteunderlagets utveckling är god och att resursutnyttjandet är effektivt. Kommuner och regioner behöver fortsätta att arbeta innovativt, effektivisera sin verksamhet och utveckla den efter nya förutsättningar.

Enligt tilläggsdirektiven ligger utredningstiden fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast om knappt ett år, den 3 maj 2024. Utjämningskommittén har ett brett och viktigt uppdrag. Samtidigt pågår det och planeras för flera andra viktiga utredningar, och prioriteringar är nödvändiga.

Anf. 122 EVA LINDH (S):

Herr talman! Låt mig inledningsvis bara säga något kort om vad debatten faktiskt handlar om. Det kan ju låta lite tråkigt när man hör ord som "tilläggsdirektiv" och "utjämnningssystem". Men det här handlar om vår välfärd och hur resurserna till välfärden ska fördelas. Just nu har vi en utredning som ska se över om vi ska fördela resurserna till kommuner och regioner på ett annat sätt än vi gör i dag.

I Sverige har vi lokalt självstyre. Kommuner och regioner har stor frihet att utforma och ansvara för sin verksamhet. Det är en bra och välfungerande modell som är grunden för den decentraliserade välfärd som vi har i Sverige. Den ska utjämna det som kallas för de opåverkbara skillnaderna, alltså det som kommuner och regioner inte själva kan påverka, och ge bättre förutsättningar att utjämna de skillnader som faktiskt finns. Det handlar alltså om att skapa likvärdiga förutsättningar så att hela Sverige kan leva och växa. Det är en fråga om rättvisa.

Hösten 2020 beslutade riksdagen att tillsätta en utredning som ser över hela det här systemet. Utredningens arbete påbörjades i höstas. Nu har vi fått en ny regering som kommit med tilläggsdirektiv, det vill säga man förtydligar vad man särskilt vill att utredningen ska ägna sig åt, och det som regeringen skickade med handlar egentligen om två saker: att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner och att minska risken för de så kallade negativa bieffekterna av inkomstutjämnningen på tillväxten.

Vad menar regeringen med det här? Vad menar man när det handlar om tillväxten? Vad är grunden för beslutet om ett tilläggsdirektiv? Vad är det som regeringen ser och som de tänker att man inte såg tidigare?

Regeringen skriver i sin bakgrund till beslutet om tilläggsdirektiven att den så kallade demografiska utvecklingen, det vill säga åldersfördelningen på befolkningen i Sverige, förändras. Man säger att det kommer att bli fler äldre och färre i arbetsför ålder som kan arbeta och betala skatt.

Jag håller med; så är det ju.

De konstaterar vidare att det leder till ett ökat kostnadstryck på välfärdstjänsterna.

Jag håller med; det är precis så det är. Vi har också diskuterat att kommuner och regioner har svårt att hantera de ekonomiska svårigheterna och att klara välfärden.

Där slutar enigheten, för det som regeringen verkar mest orolig för är att kommunerna ska höja skatten. Man verkar inte så orolig för de negativa effekterna på välfärden, trots att välfärden är hotad.

Därför undrar jag: Vad är bakgrunden till att man väljer att poängtera just de här punkterna och inget annat i det utjämningsystem som vi nu utreder?

Anf. 123 PEDER BJÖRK (S):

Herr talman! Vi har under de senaste timmarna här i kammaren debatterat om resurser till välfärden, det vill säga till skolan, förskolan, äldreomsorgen, sjukvården och mycket mer.

Under den tidigare debatten har statsrådet varit väldigt tydlig med att generella statsbidrag till kommuner och regioner bara har en marginell betydelse för kommuners och regioners ekonomi. Det tror jag att få, om ens några, kommunpolitiker skulle hålla med om.

Däremot verkar statsrådets och regeringens intresse för det kommunala utjämningsystemet vara desto större eftersom regeringen nu, trots att en utredning redan har påbörjat sitt arbete, lägger tilläggsdirektiv utifrån regeringens prioriterade frågor.

En fråga som jag tror att många tycker är särskilt intressant i detta är just formuleringen att man vill att utredningen nu ska se över hur man kan föreslå åtgärder som motverkar höga eller ökande skattesatser.

Jag tror att hela Kommun- och Regionsverige redan nu väntar på någon form av besked från regeringen om vad man faktiskt menar med detta tilläggsdirektiv. Som vi alla vet är just möjligheten att ta ut skatt i våra kommuner och regioner en väsentlig del av den kommunala självstyrelsen – en kommunal självstyrelse som dessutom är fastlagd i grundlagen.

Herr talman! Min fråga till statsrådet är därför: Är andemeningen med detta tilläggsdirektiv att regeringen egentligen vill se över möjligheten att införa ett skattetak för kommuner och regioner?

Anf. 124 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Under en stund i riksdagens kammare har vi debatterat ett par frågor som berör just kommunernas resurser och kommunernas finansiering. Många av de svar som statsrådet har återkommit till har handlat om de långsiktiga åtgärderna, vikten av strukturella åtgärder och att vi ska stärka robustheten i Sveriges kommuner. I det avseendet finns inga som helst skiljaktigheter mellan Socialdemokraterna och det som statsrå-

det ger uttryck för. Jag tror till och med att vi behöver hitta gemensamma lösningar och äga en förmåga att över partigränserna bära de viktiga och ibland tuffa beslut som krävs för att stärka kommunsektorn på sikt.

Men de interpellationsdebatter som vi har ägnat oss åt under eftermiddagen i riksdagens kammare har handlat om de utmaningar som kommunsektorn står inför just nu, det vill säga det mest akuta. Kommunerna säger att det fattas 24 miljarder för att upprätthålla de åtaganden som finns i dag. Vi socialdemokrater har sagt att vi vill anslå ytterligare 6 miljarder i generella statsbidrag. Det är en fördubbling jämfört med vad regeringen vill anslå, men inte helheten. Jag tror att statsrådet ska vara försiktig och inte dribbla bort frågan. Vi vet vad vi pratar om. Ni vill anslå 6, och vi vill anslå 12.

Det som är allvarligt i sammanhanget är statsrådets attityd. Man säger att 6 miljarder är en spottstyver, att de gör ingen skillnad. Den uppfattningen kan man ha om man har varit kommunpolitiker i Stockholms stad. Men åk ut till min kommun eller andra kommuner som är betydligt mindre, där utmaningarna är så mycket större, där man vänder på varje krona för att kunna finansiera äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan. Där är 6 miljarder ingen spottstyver. Varenda penny, vartenda öre och varenda krona kommer att göra skillnad för att upprätthålla välfärden i kommunsektorn. Att dessutom hävda att kommunerna ändå har tillgång till 55 miljarder i utjämningsreserv, så de klarar sig nog, är inte värdigt. Det är inte vad kommunsektorn vill höra.

Vi noterar att regeringen inte hör kommunernas gemensamma röst, och vi noterar att regeringen inte ser deras gemensamma behov. Att utöver detta gå fram med ett förslag där man vill införa ett skattestopp, ett tak på kommunernas skatteintäkter, där de som sitter med det kommunala självstyret och ska finansiera den egna välfärden inte får lov att ta ut den intäkt som krävs för att betala, därför att regeringen säger nej – ja, jag vet inte vad det liknar.

Herr talman! Jag har ingen fråga till statsrådet, men jag tycker att statsrådet ska få en chans att redogöra för hur regeringen egentligen tänker. Nu är underskottet om inte monumentalt så ändå omfattande i Sveriges kommuner och regioner, nämligen minus 24 miljarder. De får inga ytterligare statliga anslag därför att staten varken ser dem eller hör dem. Dessutom säger man att det eventuellt ska införas ett förbud mot att öka skatteintäkterna genom att kommunerna inte kan göra skattehöjningar.

Är detta regeringens sätt att svälta välfärden, att privatisera den, att minska de gemensamma angelägenheterna och individualisera åtaganden? Är inte längre mina barn våra barn? Har vi inte längre ett gemensamt ansvar för våra äldre? Det vill jag höra statsrådet förklara. Vad vill ni med den kommunala välfärden? Ska den vara omfattande, eller går vi nu mot en utveckling där var och en ska vara sin egen lyckas smed?

(Applåder)

Anf. 125 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tycker att man ändå ska vara noga med orden. Jag måste börja där Niklas Karlsson slutade.

Om man säger att vi fördubblar anslagen till en sektor, då innebär det att anslagen fördubblas. Det är en väldig skillnad mellan att fördubbla anslag eller att fördubbla en satsning.

Jag har en lön på 35 000 kronor. En arbetsgivare höjer lönen med 2 procent och en annan med 4 procent, men det innebär inte att den andra arbetsgivaren har fördubblat lönen, däremot fördubblat löneökningen.

Om Socialdemokraterna skulle ha fördubblat anslagen vad gäller statsbidragen skulle er budget ha innehållit ytterligare 150 miljarder kronor i generella statsbidrag. I stället innehåller den ytterligare 6 miljarder, och det är en stor skillnad. Jag tycker att man ändå ska vara lite varsam utan att försöka framstå som en språkmoralist.

Peder Björk påstod att jag skulle ha sagt att statsbidrag har en marginell effekt på kommunernas ekonomi. Nej, det har jag aldrig sagt. Men jag har sagt att debatten handlar om huruvida vi ska höja de generella statsbidragen från 146 till 152 miljarder eller från 146 till 158 miljarder. Det har en ganska marginell effekt jämfört med hur inflation, räntor, tillväxt och arbetade timmar slår igenom i kommunsektorn. Vi borde lägga mycket mer energi på att debattera hur vi får upp tillväxten, hur vi får in skatteintäkter, hur vi får in fler människor från utanförskap i arbete. Det skulle få den riktigt stora effekten på kommunernas ekonomi. Jag försöker vidga debatten, inte marginalisera och inte förminska.

Nu åter tillbaka till vad interpellationen egentligen handlar om, nämligen skatteutjämningsystemet och sittande kommitté.

En bred översyn ska göras av hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet, där bland annat tillväxten är en viktig aspekt, liksom huruvida de socioekonomiska parametrarna slår tillräckligt väl ut. Det är ett brett uppdrag, och det tycker jag är bra.

Nu är det en ny regering där vi vill sätta vår särprägel – något i alla fall. Det finns en del kommuner som säger att de förlorar på tillväxt. Om de ökar i befolkningsmängd och måste investera i mycket ny infrastruktur blir det en förlust. De förlorar på att bygga bostäder, och de förlorar på en ökad befolkningsmängd. Det är inte riktigt bra. Det är inte bra om det finns kommuner som säger att de förlorar på minskad arbetslöshet och ökad befolkning. Meningen är ändå att det ska finnas drivkrafter för tillväxten.

Vi är en borgerlig regering, och vi tycker att detta är ett viktigt perspektiv i utjämningsystemet. Därför stryker vi under det extra noga i tilläggsdirektiven, fullt medvetna om att det fanns med även i ursprungsdirektiven – men vi vill ändå betona detta extra noga.

I Tidöavtalet, som regeringspartierna och Sverigedemokraterna har slutit, står det att vi ska se över det så kallade högskatteproblemet. Klyftan mellan de kommuninvånare som betalar lägst skatt och de som betalar mest är ungefär 7 kronor per intjänad hundralapp, trots att välfärden sällan är bättre i högskattekommunerna. Det är det vi ibland kallar högskatteproblemet. Hur ska vi bemöta detta? Vi vill gärna få svar på frågor om hur vi kan komma undan ännu större skattekllyftor mellan dem som betalar lägst skatt och dem som betalar högst skatt och hur vi kan motverka att de kommuner som i dag ligger högt i skatteskalen ska höja skatterna ytterligare.

Jag tänker inte förekomma utredarens förslag. Utredaren får komma med sina förslag. Sedan kommer regeringen att analysera förslagen och se på hur vi ska bereda dem vidare. Det är vad uppdraget går ut på.

Anf. 126 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag tycker att det är ovärdigt att säga det civilminister Slottner säger. Han menar att 6 miljarder i ökade resurser till välfärden har en marginell effekt. Det är lite hånfullt mot de kommuner som nu måste dra in, säga upp personal, som har skolor som påverkas, där äldreomsorgen inte kan ge den omsorg som äldre behöver. Jag blir upprörd – därför att vi alla borde värna den välfärd som finns i Sverige, som är så viktig för oss alla. Att då säga att 6 miljarder mer, som vi socialdemokrater föreslår i vår budget, skulle ha en marginell effekt är upprörande.

Sedan säger statsrådet att inflationen spelar en större roll. Det är klart att den spelar en roll. Det är just därför som behovet av att ge mer resurser till kommuner och regioner blir ytterligare angeläget. Förutom att kommuner och regioner får otillräckligt med resurser i dagsläget innebär också höjda räntor, högre hyror och inflation som ökar kostnaderna i välfärden att resurserna behövs ännu mer. Det är ovärdigt.

Men nu ska vi gå in på det vi ska debattera om de tilläggsdirektiv som regeringen har skickat med. Jag börjar med frågan om att kunna höja skatten.

En del kommuner har så svåra förutsättningar för välfärden att de måste höja skatten därför att vi inte har likvärdiga förutsättningar för kommuner och regioner i detta land, i Sverige. Det är inte ett lätt beslut för någon kommun- eller regionpolitiker. Men de kan göra det om de känner att de måste och behöver det. Det är just det här det lokala självstyret handlar om. Man har inte bara ansvar för formerna och ansvar för välfärden, utan man har också ansvar för pengarna in. Om man inte klarar välfärden har man möjligheten att höja skatten. Det är också ett självstyre som behövs.

Jag har nog aldrig gjort detta förut, men jag ska citera en person. Det är statsrådets chef, Moderaternas partiledare Ulf Kristersson, som i en intervju sa att ”i grunden handlar det om kommunalt självstyre, där kommuner bestämmer sin kommunalskatt. Så tror jag i grunden att det ska vara.” För en gångs skull håller jag med Ulf Kristersson.

Den andra frågan handlar om tillväxthämmande. Det handlar om att en del i utjämningsystemet – eventuellt, enligt en teori – kan tänkas hindra kommuner som har mycket bättre förutsättningar än andra kommuner från att göra vad de kan för att öka tillväxten i kommunerna. Det här är en teori. Det har tittats på väldigt många gånger, och ingen har någonsin hittat något som säger att det är på det viset. Riksrevisionen har gjort det. Några andra har gjort det. Utredningen gör det.

Ändå går regeringen före och säger att just det här är något väldigt viktigt. Men jag ser inte att det handlar om några pengar till exempelvis de kommuner i norra Sverige som växer just nu och som har stora kostnader för att bygga ut. Jag tror inte att det handlar om de kommunerna, men det är just det jag skulle önska svar på. Vilka kommuner och vilken tillväxt pratar vi om, statsrådet?

Anf. 127 PEDER BJÖRK (S):

Herr talman! När statsrådet börjar prata om att det finns kommuner som har höga skatter tänker jag att det finns en anledning till att kommuner och regioner har höga skatter.

En anledning är att man inte har lika strukturella förutsättningar, som det brukar kallas. Det ser helt enkelt olika ut i vårt avlånga land.

En annan anledning till att kommuner har tvingats höja skatter är att både nuvarande regering och tidigare borgerliga regeringar resonerar precis så som statsrådet gör: 6 miljarder mer eller mindre till kommun- och regionsektorn har marginell betydelse. Det spelar ingen roll.

Om man dessutom ovanpå det lägger de skattesänkningar som har genomförts de senaste 10–15 åren är det klart att det urholkar den gemensamma välfärdens resurser på statlig nivå, vilket gör att staten inte kan skjuta till de här medlen. Därför tvingas kommuner och regioner att höja skatten.

Det är därför det ser ut som det gör, och ur det perspektivet är det förvånande att regeringen nu är så intresserad av att sätta ett skattetak. Jag kan inte tolka det på något annat sätt.

Det var också i det sammanhanget som statsrådet första gången under hela den här debatten hänvisade till Tidöavtalet och att det finns med en sådan överenskommelse där. Då blir man inte annat än lite nyfiken på vilket av de partier som kommit överens om Tidöavtalet som har drivit just den frågan.

Jag tänker inte avkräva statsrådet ett svar på min fråga. Men den hänger där fortfarande, och jag tror att Kommunsverige med intresse ser fram emot vad den här utredningen kommer fram till. Det är uppenbart att ett skattetak är regeringens prioritering och att det är det man vill se.

Anf. 128 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Det är gott och väl att vi försöker vidga debatten och föra långsiktiga resonemang om välfärdens långsiktiga åtaganden och hur vi ska stärka kommun- och regionsektorns robusthet både finansiellt och när det gäller personal- och kompetensförsörjning. Men dagens debatt handlar också om något mycket mer angeläget och mycket mer akut. Det handlar om det som kommunsektorn står i just i dag, och det undviker statsrådet att resonera kring.

Skälen till det kan man naturligtvis bara spekulera om. Men om det nu är så att regeringen har ambitionen att ge sig i kast med kommunsektorns högskatteproblematik, att det skiljer sex sju kronor mellan den kommun som har högst skatteuttag och den som har lägst skatteuttag, kan ju inte åtgärden vara att förbjuda kommuner att höja skatten om man inte samtidigt är beredd att ta ansvar från statens sida.

Det vi nu ser är att regeringen håller igen med ena handen. Ytterligare anslag behövs inte, för den där spottstyvern mår kommunerna ändå inte bra av. De borde klara sig ändå, för det är så lite pengar. Å andra sidan säger man att kommunerna inte ska ha någon möjlighet att ta eget ansvar. Man ska begränsa deras möjlighet till eget skatteuttag.

I tidigare inlägg har jag varit lite resonerande och bett statsrådet att lägga ut texten om hur regeringen tänker. Nu vill jag spetsa till det och göra ett påstående.

Jag påstår att det vi nu ser är ett systemskifte – ett systemskifte där välfärden inte längre ska vara gemensam, där vi ska privatisera, där vi ska minska de gemensamma angelägenheterna och där välfärden ska vara individuella åtaganden. Här går skiljelinjen i svensk politik mellan höger och vänster och mellan socialdemokratin och den borgerliga regeringen.

(Applåder)

Anf. 129 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det var faktiskt en häpnadsväckande avslutning från Niklas Karlsson som jag tycker är oseriös.

Dessa 6 miljarder i generella statsbidrag som skiljer regeringens budget från Socialdemokraternas budget handlar om några promille jämfört med helheten som kommunsektorn får in i skatteintäkter och avgifter och riktade och generella statsbidrag. Att påstå att det är det som är skillnaden, att det är det som avgör om man vill ha en generell välfärd eller inte och om man vill ha en utvecklad välfärd eller inte, är inte seriöst. Det kan inte vara en enda seriös bedömare som tror på detta. Om SKR var här skulle de skratta åt ett sådant påstående. Jag tror att varenda ekonom skulle skratta åt det.

Det stämmer helt enkelt inte att de miljarderna är skillnaden mellan om vi vill ha en god och generell välfärd för alla och om vi vill ha en raserad välfärd. Det stämmer helt enkelt inte. 6 miljarder kronor är pengar, absolut, men jag jämför med det stora hela. En tiondels skillnad på reporäntan gör mer än 6 miljarder kronor. Några tiondelar i inflationen kan göra mer än 6 miljarder kronor. Antalet arbetade timmar tror jag skulle behöva öka ganska lite för att kompensera för dessa 6 miljarder.

Jag vill att vi sätter detta i ett lite större perspektiv så att vi inte tror att välfärden hänger på om man ger 152 miljarder i generella statsbidrag eller 158 miljarder. Vi måste vidga och bredda debatten därifrån.

Eva Lindh frågade mig vilka kommuner jag pratar om när det gäller tillväxtfrämjande åtgärder. Jag talar om alla kommuner. Det insinueras här att jag bara talar om storstadskommuner runt Stockholm. Så är det absolut inte; jag talar om alla kommuner, och jag hoppas verkligen att skatteutjämningskommittén har alla kommuner i sikte när det gäller tillväxtfrämjande åtgärder och att vi inte får ett system som hämmar tillväxt.

Det sägs vidare att regeringen skulle förespråka ett skattehöjningsförbud, men det finns över huvud taget inga sådana uttalanden. I Tidöavtalet talas det om en högskatteproblematik, och det måste vi ändå inse finns, inte minst i många delar av inlandet och norra Sverige. Där har man betydligt högre skatter än genomsnittet men har ändå svårt att leverera bra välfärdstjänster. Detta ska nu skatteutjämningskommittén analysera, och sedan ska man komma med förslag på hur man kan undvika att skatteflyktan ökar ännu mer i vårt avlånga land. Detta innebär inte att regeringen läser sig vid någon bestämd modell.

Vilket parti som har förhandlat fram just den formuleringen har jag ingen aning om, för jag var inte med och förhandlade fram Tidöavtalet. Till skillnad från i en del andra förhandlingar läckte det väldigt lite från Tidöförhandlingarna, vilket jag tycker var bra. Det innebär också att även jag som statsråd vet väldigt lite om historien bakom varje formulering och mening.

Det sägs att det är uppenbart att regeringen har ett skattetak. Nej, det är inte uppenbart. Jag vet inte vem det är uppenbart för – inte för mig i alla fall.

Utredningen ska vara förutsättningslös. Regeringen ser att det finns en problematik med höga skatter i flera kommuner, och det ska analyseras för att se vad man kan göra för att undvika att dessa kommuner behöver höja skatterna ytterligare framöver.

Anf. 130 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag ber statsrådet ägna sina sista två minuter till att förtydliga vad man menar med tilläggen och vad skälet är till tilläggsdirektiven, som riktar in sig på något men lämnar det vi tycker är viktigt, det vill säga utveckling och likvärdig välfärd i hela Sverige, därhän?

Regeringen riktar in sig på *ett* av tre områden riksdagen gemensamt fattade beslut om, vilka var tillväxt, utveckling och likvärdig service. Nu säger regeringen att frågan om tillväxt är avgörande.

Riksrevisionen säger något om tillväxt som regeringen kanske inte har ägnat så mycket tid åt – men statsrådet får gärna rätta mig om jag har fel. Riksrevisionen påpekar att det finns en aspekt när det gäller tillväxt som inte har granskats och därför inte kommit fram. Det är att en lägre grad av utjämning skulle innebära ökade inkomstskillnader mellan kommunerna och att sådana skillnader i sig kan ha betydelse för tillväxten. Stora skillnader påverkar alltså tillväxtpotentialen.

Socialdemokraterna kommer att fortsätta att vara välfärdens förkämpar. Vi vill inte begränsa möjligheterna för kommuner och regioner att stå upp för och ansvara för en god välfärd för alla invånare i hela Sverige. Jag kommer att fortsätta att kämpa för detta, inte bara i utredningen utan i hela mitt uppdrag som politiker, och jag vet att mina socialdemokratiska kollegor kommer att göra detsamma. Så vi kanske ses här igen, statsrådet.

Anf. 131 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Löftet om att ses här igen kommer helt säkert att infrias. Gärna för mig!

Jag tycker nog att det under debatten, liksom i direktiven, framkommit varför vi ger dessa tilläggsdirektiv. Jag vet inte hur jag ska kunna förtydliga det ännu mer. Regeringen tycker att tillväxtperspektivet är viktigt och vill därför förtydliga och förstärka det. Det handlar inte om att lite allmänt stärka tillväxten, utan utredningen ska lämna förslag på åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten. Det är ett viktigt förtydligande som visar att regeringen betonar tillväxtperspektivet.

Högskatteproblematiken finns som sagt med i Tidöavtalet, och detta är ett sätt att hantera den delen av avtalet. Det är viktigt att vi infriar de löften vi gett i Tidöavtalet. Det handlar om att analysera orsakerna till skillnaderna i skattesatser mellan kommuner och regioner och sedan lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner. Det ska bli spännande att ta emot dessa förslag.

Jag hoppas att kommittén inte kommer att vara lika låst i sin tankeverksamhet som ledamöterna i denna debatt verkar vara. Det skulle vara synd.

Avslutningsvis tackar jag ledamöterna för debatten och inte minst Eva Lindh för interpellationen. På återseende i kammaren för nya interpellationsdebatter i nya och nygamla ämnen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Prot. 2022/23:112

25 maj

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2022/23:123 En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde

EU-dokument

COM(2023) 256 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller minimikrav på minimigränser för raster och dygns- och veckovila inom sektorn för tillfällig persontransport

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 maj

2022/23:366 Etableringsjobb

av *Sofia Amløh* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:367 Ojämliga förutsättningar i det tidiga livet

av *Sanna Backeskog* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 maj

2022/23:703 Objektiva kvalitetskriterier

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:704 Polisanmälan mot barn

av *Marianne Fundahn* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:705 Incitament för höga betyg i skolsystemet

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:706 Ledsagning enligt LSS eller SoL

av *Maj Karlsson* (V)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:707 Nämndemannasystemet

av *Rasmus Ling* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2022/23:112
25 maj

2022/23:708 Systembolagets monopol

av *Rasmus Ling* (MP)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:709 Ansvar för mannens våld på den våldsutsatta kvinnan

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:710 Besked om statsbidrag till Hallands kommuner

av *Aida Birinxhiku* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 maj

2022/23:632 Kostnadskontroll i infrastrukturprojekt

av *Carina Ödebrink* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:656 Vindkraftens närmiljö

av *Anette Rangdag* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:660 Offentlig service i norra Sverige

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2022/23:658 Upphovsrätten för bildskapare

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:665 Vindkraft och säkerhet

av *Anette Rangdag* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:657 Kompetensförsörjning i regeringens strategi för norra Sverige

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:664 Gruvor i norra Sverige

av *Fredrik Stenberg* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:667 Samverkan för att främja gröna industrier

av *Lars Isacsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:661 Skogsindustrins roll i strategin för norra Sverige

av *Isak From* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:675 Gasprisstöd

av *Marianne Fundahn* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:662 Användningen av TCTF i EU

av *Elisabeth Thand Ringqvist* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:676 Energifrågan i norra Sverigeav *Sanna Backeskog* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:677 Säkerhetsrisker vid utbyggnad av transmissionsnätetav *Zinaida Kajevic* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:666 Investeringsbedrägerierav *Martin Westmont* (SD)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2022/23:671 Pans och Pandasav *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:682 Barnomsorg på obekvämt arbetstidav *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:670 Rätten till färdtjänstav *Tomas Eneroth* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:668 Barnrättsperspektivet i hälso- och sjukvårdenav *Sanna Backeskog* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:679 De statliga bolagens samordningsskyldighetav *Eric Palmqvist* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

**2022/23:685 Ansvarsfrågan vid nya gruvetableringar på gamla gruv-
industrifastigheter**av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:669 Bioekonomiutredningens delbetänkandeav *Rickard Nordin* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:686 Avslutad elleverans från Trafikverketav *Staffan Eklöf* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:683 Jämställdheten på arbetsmarknadenav *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:673 Arbetsförmedlingenav *Ciczie Weidby* (V)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:687 Parallella tillståndsprocesser för mer elav *Aida Birinxhiku* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:672 Macolinkonventionenav *Angelika Bengtsson* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:680 En ny eller uppdaterad mineralstrategiav *Eric Palmqvist* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:674 Prövning av vattenkraftenav *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:681 Regeringens elektrifieringsråd
av *Fredrik Olovsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:678 Ändringstillstånd som huvudregel
av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:684 Tidigt fastställande av miljökonsekvensbeskrivning vid tillståndsprocesser

av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:690 Mobiltäckning och uppkoppling på lands- och glesbygd

av *Birger Lahti* (V)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2022/23:688 Handelsavtal

av *Lorena Delgado Varas* (V)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:692 Trygghetspension för anställda på Samhall

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:693 Vård för barn med psykisk ohälsa

av *Sanna Backeskog* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:691 Brister hos verksamheter som utför estetiska behandlingar

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:689 Ungdomars inkomster i beräkningen av bostadsbidraget

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:694 En fullt utbyggd Ostkustbana med dubbelspår senast 2035

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.05.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,

av förste vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 129 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
§ 4 Svar på interpellation 2022/23:333 om väntetiderna inom cancervården.....	1
Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	1
Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	3
Anf. 3 YASMINE BLADELIUS (S).....	3
Anf. 4 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	4
Anf. 5 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	6
Anf. 6 YASMINE BLADELIUS (S).....	7
Anf. 7 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	7
Anf. 8 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	9
Anf. 9 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	9
§ 5 Svar på interpellation 2022/23:338 om användning av PKU-registret vid grov brottslighet.....	10
Anf. 10 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	10
Anf. 11 PONTUS ANDERSSON (SD).....	11
Anf. 12 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	12
Anf. 13 PONTUS ANDERSSON (SD).....	12
Anf. 14 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	13
Anf. 15 PONTUS ANDERSSON (SD).....	14
Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	14
§ 6 Svar på interpellation 2022/23:272 om åtgärder för att stärka kommunernas ekonomi.....	15
Anf. 17 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	15
Anf. 18 ÅSA ERIKSSON (S).....	15
Anf. 19 NIKLAS KARLSSON (S).....	16
Anf. 20 EVA LINDH (S).....	17
Anf. 21 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	18
Anf. 22 ÅSA ERIKSSON (S).....	19
Anf. 23 NIKLAS KARLSSON (S).....	20
Anf. 24 EVA LINDH (S).....	21
Anf. 25 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	21
Anf. 26 ÅSA ERIKSSON (S).....	22
Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	23
§ 7 Svar på interpellation 2022/23:323 om ökade medel till välfärden.....	24
Anf. 28 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	24

Anf. 29 MATTIAS VEPSÄ (S)	25
Anf. 30 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	26
Anf. 31 ANNIKA STRANDHÄLL (S)	26
Anf. 32 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	27
Anf. 33 MATTIAS VEPSÄ (S)	28
Anf. 34 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	29
Anf. 35 ANNIKA STRANDHÄLL (S)	30
(forts. § 9).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 8 Frågestund	31
Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
<i>Statligt huvudmannaskap för personlig assistans.....</i>	<i>31</i>
Anf. 37 ANNA VIKSTRÖM (S)	31
Anf. 38 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	31 31
Anf. 39 ANNA VIKSTRÖM (S)	31
Anf. 40 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	31 32
<i>Avskaffande av spårbyte</i>	<i>32</i>
Anf. 41 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 42 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	32 32
Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 44 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	32 33
<i>Situationen för de samiska språken.....</i>	<i>33</i>
Anf. 45 JESSICA WETTERLING (V)	33
Anf. 46 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	33
Anf. 47 JESSICA WETTERLING (V)	34
Anf. 48 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	34
<i>Lönegolv för arbetskraftsinvandring</i>	<i>34</i>
Anf. 49 ANNE-LI SJÖLUND (C)	34
Anf. 50 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	34 34
Anf. 51 ANNE-LI SJÖLUND (C)	35
Anf. 52 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	35 35
<i>Uppehållstillstånd till barn som är födda i Sverige.....</i>	<i>35</i>
Anf. 53 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	35
Anf. 54 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	35 36
Anf. 55 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	36
Anf. 56 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	36 36
<i>Tillståndsprocesserna för havsbaserad vindkraft.....</i>	<i>36</i>
Anf. 57 HELENA STORCKENFELDT (M)	36
Anf. 58 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	37
Anf. 59 HELENA STORCKENFELDT (M)	37
Anf. 60 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	37

<i>Säkerhetskostnaden för judiska församlingar</i>	38	Prot. 2022/23:112
Anf. 61 MAGNUS BERTSSON (KD).....	38	25 maj
Anf. 62 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	38	-----
Anf. 63 MAGNUS BERTSSON (KD).....	38	
Anf. 64 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	38	
<i>Ungas läsande i utsatta områden</i>	39	
Anf. 65 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	39	
Anf. 66 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	39	
Anf. 67 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	39	
Anf. 68 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	39	
<i>Socialtjänstens arbete mot rekryteringen av unga gängbrottslingar</i>	40	
Anf. 69 LEIF NYSMED (S).....	40	
Anf. 70 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	40	
Anf. 71 LEIF NYSMED (S).....	40	
Anf. 72 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	41	
<i>Konstnärlig frihet</i>	41	
Anf. 73 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	41	
Anf. 74 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	41	
Anf. 75 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	42	
Anf. 76 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	42	
<i>Informationsplikt för offentliganställda</i>	42	
Anf. 77 LORENA DELGADO VARAS (V).....	42	
Anf. 78 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	42	
Anf. 79 LORENA DELGADO VARAS (V).....	43	
Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	43	
<i>Stöd till konstnärer på flykt</i>	43	
Anf. 81 JACOB RISBERG (MP).....	43	
Anf. 82 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	44	
Anf. 83 JACOB RISBERG (MP).....	44	
Anf. 84 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	44	
<i>Tillämpningen av vattendirektivet</i>	44	
Anf. 85 MATS GREEN (M).....	44	
Anf. 86 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	45	
Anf. 87 MATS GREEN (M).....	45	
Anf. 88 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	45	
<i>Säkerheten på Sis-hem</i>	45	
Anf. 89 TORSTEN ELOFSSON (KD).....	45	
Anf. 90 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	46	
Anf. 91 TORSTEN ELOFSSON (KD).....	46	
<i>Medel till biblioteken</i>	46	
Anf. 92 EWA PIHL KRABBE (S).....	46	
Anf. 93 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	46	
<i>Socialtjänstens arbetsmetoder och resursanvändning</i>	47	
Anf. 94 JOHNNY SVEDIN (SD).....	47	

Anf. 95 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	47
<i>Arbetet för biologisk mångfald</i>	48
Anf. 96 KATARINA LUHR (MP).....	48
Anf. 97 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	48
<i>Den havsbaserade vindkraftens miljöpåverkan</i>	48
Anf. 98 ELSA WIDDING (-).....	48
Anf. 99 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	49
<i>Barn som rättighetsbärare</i>	49
Anf. 100 MALIN HÖGLUND (M).....	49
Anf. 101 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	49
<i>Miljömålen och regeringens budget</i>	50
Anf. 102 JOAKIM JÄRREBRING (S)	50
Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	50
<i>Minskad spridning av invasiva arter</i>	51
Anf. 104 STAFFAN EKLÖF (SD)	51
Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	51
<i>Statusen för svenskt medborgarskap</i>	51
Anf. 106 VIKTOR WÄRNICK (M)	51
Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	52
<i>Beredskapen för extremväder</i>	52
Anf. 108 JYTTE GUTELAND (S)	52
Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	53
<i>Barns trygghet och kommunikationen mellan myndigheter</i>	53
Anf. 110 CARITA BOULWÉN (SD)	53
Anf. 111 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	53
<i>Förtroendet för public service</i>	54
Anf. 112 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	54
Anf. 113 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	54
<i>Bistånd och migration</i>	54
Anf. 114 FREDRIK SAWESTÅHL (M)	54
Anf. 115 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	55
<i>Stärkande av föräldraansvaret</i>	55
Anf. 116 JOHAN HULTBERG (M)	55
Anf. 117 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	55
§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2022/23:323 om ökade medel till välfärden	56
Anf. 118 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	56
Anf. 119 MATTIAS VEPSÄ (S)	57
Anf. 120 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	57
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:340 om tilläggsdirektiven till utredningen om utjämningsystemet	58
Anf. 121 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	58
Anf. 122 EVA LINDH (S).....	59
Anf. 123 PEDER BJÖRK (S)	60

Anf. 124 NIKLAS KARLSSON (S)	60	Prot. 2022/23:112
Anf. 125 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	61	25 maj
Anf. 126 EVA LINDH (S)	63	-----
Anf. 127 PEDER BJÖRK (S).....	63	
Anf. 128 NIKLAS KARLSSON (S)	64	
Anf. 129 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	65	
Anf. 130 EVA LINDH (S)	66	
Anf. 131 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	66	
§ 11 Bordläggning.....	67	
§ 12 Anmälan om interpellationer.....	67	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	67	
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	68	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.05.....	70	